

TÜRKİYE'DE YEREL YÖNETİMLERİN ULUSLARARASI KURULUŞLARA ÜYELİKLERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

AFFILIATION OF LOCAL GOVERNMENTS IN TURKEY TO THE INTERNATIONAL ORGANISATIONS: AN ANALYSIS

Çiğdem AKMAN*

* Yrd. Doç. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi Ve Kamu Yönetimi Bölümü, cigdemakman@sdu.edu.tr

ÖZ

Kamu yönetiminde yaşanan değişim ve dönüşümün etkisiyle yerel yönetimlerin de yeniden şekillendiği görülmektedir. Yerel yönetimler gün geçtikte daha demokratik, katılımcı, saydam, idari ve mali açıdan özerk, görev ve sorumlulukları artan bir hale dönüşmüştür. Bu gelişmelere paralel olarak yerel yönetimlerin uluslararası işbirlikleri içerisinde daha fazla yer aldıkları görülmektedir. Bu çalışmada öncelikle Türkiye'de yerel yönetimlerin üye oldukları uluslararası kuruluşlar incelenerek amaçları ve çalışma alanları ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda Türkiye'de bu kuruluşa üye olan yerel yönetim birimlerinin sayısına, illere, bölgelere ve yerel yönetim birimi türlerine göre dağılımına yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Yerel Yönetimler, Uluslararası Kuruluşlar, İşbirliği.

Jel Kodları: F53, F55, N40

ABSTRACT

It is seen that the local administrations are reshaped by change and transformation in public administration. Local administrations have become more democratic, participatory, transparent, administratively and financially autonomous with increased responsibilities. Parallel to these developments, it is seen that local administrations have a growing number of international joint activities and cooperation. In this study, firstly the international organisations of which local administrations in Turkey are members are examined and their aims and working areas are reviewed. In this context, the number of local administration units in Turkey that are members of international organisations are presented according to the types of districts, provinces and local administration units.

Keywords: Local Administrations, International Organisation, Cooperation.

Jel Codes: F53, F55, N40

GİRİŞ

Kamu yönetiminde yaşanan değişim ve dönüşümün yansımalarını yerel yönetimler üzerinde görmek mümkündür. Özellikle Türkiye açısından bir değerlendirme yapıldığında 2003 sonrası dönemde başlayan yerel yönetimler reformu ile yerel yönetimlerin gelişmesi ve güçlenmesi

amacıyla somut adımlar atıldığı görülmektedir. Bu çerçevede yerel yönetimler hem yerel, bölgesel ve ulusal düzeyde hem de uluslararası düzeyde işbirliği yapabilme imkânına sahip hale gelmişlerdir.

Yerel yönetimler arasında yerel olduğu kadar, bölgesel ve küresel ölçekli yerel yönetim birliklerinin kurulması yerel yönetimleri ulusal alandan uluslararası alana taşımaktadır. Son yıllarda farklı isimlerle ve farklı amaçlarla çok sayıda örgüt, dernek, birlik ve geçici oluşumların kurulması yerel yönetimlerin artan önemlerinin farkına varıldığının bir göstergesi olarak görülebilir. Bunun yanı sıra yerel yönetimlerin küresel ölçekte tesirlerinin fazla olmaya başlaması, uluslararası hukukta var olmayan tüzel kişilik haklarını kullanmak istemelerine neden olabilmektedir.¹

Günümüzde yerel yönetimlerin görev ve yetkilerindeki artış, kamu hizmetlerinin niteliği, artan ve çeşitlenen vatandaş talepleri sonucunda, yerel yönetimler ortaya çıkan sorunlar karşısında çözüm üretmekte zorlanmaktadır. Bu nedenle dünyada benzer sorunları yaşayan yerel yönetimlerle ilişki kurmayı tercih etmektedirler. Uluslararası kuruluşlar da tam bu durumda yerel yönetimlerin isteklerine ulaşmalarını sağlamak amacıyla ortaya çıkmışlardır. Yerel yönetimler uluslararası kuruluşlar vasıtasıyla sorunları daha hızlı ve az maliyetli çözmeyi planlamaktadırlar. Sorunları çözmenin yanı sıra tarihin korunması, çevre, sürdürülebilir kalkınma, kültürel işbirliği, bilgi ve tecrübe paylaşımı gibi birçok konuda kendilerine rehber edinebilmektedirler.

Yerel yönetimlerin gelişmesiyle önem kazanan yerel yönetişimin temel boyutları incelendiğinde ilk boyutunu merkezi yönetim ve yerel yönetimler arasında yeni işbölümü, ikinci boyutunu merkezi yönetim, yerel yönetimler ve paydaşlar arasında işbölümü ve üçüncü boyutunu ise uluslararası bazı iyi uygulama örneklerinin, kurumsal yapıların ve değerlerin ulusal ve yerel düzeylere taşınması için hem *uluslararası kuruluşlar*, hem merkezi ve yerel yönetimler, hem de paydaşlar arasında işbirliğinin oluşturduğu görülmektedir.²

Günümüzde uluslararası kuruluşların, yerel yönetişimin sağlanabilmesi için önemli bir paydaş haline gelmeye başladığı söylenilebilir.

Türkiye’de yerel yönetimler reformu kapsamında yapılan yasal düzenlemeler yerel yönetimlerin daha etkin bir şekilde uluslararası işbirliği kurabilmesi için imkân tanımaktadır. Ancak buna rağmen yerel yönetimlerin uluslararası kuruluşlara üye olabilmesi için kendi meclislerinin aldığı kararlar yeterli görülmemektedir. İşbirliği kurmak isteyen yerel yönetim biriminin İçişleri Bakanlığı’ndan onay alma zorunluluğu bulunmaktadır. Görüldüğü üzere yasa koyucu hem uluslararası kuruluşlara üyeliklerin önünü açmış hem de idari vesayet ile bu verdiği yetkiyi denetim altına almıştır.

Türkiye’de yerel yönetimler farklı amaçlarla birçok uluslararası kuruluşla üye olmaktadır. Türkiye’deki yerel yönetimlerin 88 farklı uluslararası kuruluşla üye olması bunun en önemli örneğidir. Küresel dünyaya ayak uydurabilmek, artan ve çeşitlenen kamu hizmetlerini daha etkin sunabilmek, birçok alanda işbirliği kurabilmek, bilgi ve tecrübe paylaşımı yapabilmek en önemli amaçları oluşturmaktadır.

Türkiye’nin üye olduğu uluslararası kuruluşlar incelendiğinde büyükşehir belediyeleri ile ilgili olarak farklı teşkilatların olduğu görülmektedir. Büyükşehir belediyelerinin yetki ve sorumluluk alanlarının fazla olması, büyükşehirlerde ulaşım, altyapı gibi konularda farklı bakış açılarına ve uygulama örneklerine ihtiyaç duyulması bu kuruluşlara üyelikleri beraberinde getirmiştir. Büyükşehir belediyelerinin teşkilat şemaları incelendiğinde bu konular ile ilgili *Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı* veya *Dış İlişkiler Müdürlüğü* olarak adlandırılan birimlerin yer aldığı görülmektedir. Öyle ki; İstanbul Büyükşehir Belediyesi’nin Dış İlişkiler

¹ Argun Akdoğan, Yerel Yönetimlerin Uluslararası İlişkileri, *Yerel Yönetimlerde İşbirliği ve Katılım*, Editör Ayşegül Sabuktay, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi²

Enstitüsü Yayını, No: 336, Haziran 2007, ss. 75-82, s. 76.

Korel Göymen, *Türkiye’de Yerel Yönetişim ve Yerel Kalkınma*, Boyut Yayın Grubu, 2010, İstanbul, s. 131.

Müdürlüğü, Dışişleri Bakanlığı ile karşılaştırılabilecek büyüklüğe gelmiştir ve birçok ülkenin dışişleri bakanlıklarından daha büyüktür.

Diğer diğer taraftan uluslararası kuruluşların çok geniş çalışma alanlarına sahip olmasına rağmen yeni politikalar üretmeye çalıştıkları da görülmektedir. Kurulma nedenleri bu olmamasına rağmen, dünyaya yön verebilecek nitelikteki büyüklükleri nedeniyle birçok konuyu kendilerine görev edinmektedirler.³ Bu durumun Türkiye'de uluslararası kuruluşlara üyeliklere yapılan eleştirilerin temel dayanağını oluşturduğu söylenebilir. Şöyle ki, günümüzde küresel kentler olarak adlandırılan yerel yönetim birimleri küresel sermayenin, üretimin ve işgücünün yoğunlaşmasıyla ortaya çıkmış ve küresel sermaye için ulus-devletler kadar önemli bir hale gelerek uluslararası kuruluşların öznesi olmuşlardır.⁴ Toksöz tarafından Avrupa Kentler Birliği'nin, Avrupa'daki karar vericilerin fikirlerini etkilemeye çalıştığını ve böylece AB'nin önemli görevlerinin kent yönetimleri tarafından yerel düzeyde yerine getirilmesini sağlayacak yasal değişikliklerin yapılmasının amaçladığı ifade edilmiştir.⁵

Bu çerçevede çalışmada ilk olarak yerel yönetimlerin üye oldukları uluslararası kuruluşlar hakkında ayrıntılı bilgilere yer verilmiştir. Bu kısımda Türkiye'deki yerel yönetim birimlerinin en fazla üyeliği olduğu 9 uluslararası kuruluş ile ilgili bilgiler ele alınmıştır. Daha sonra ise Türkiye'de, yerel yönetimlerin uluslararası kuruluşlara üyelikleri ile ilgili yasal düzenlemelere ve yerel yönetimlerin uluslararası kuruluşlara üyeliklerine ait bilgiler ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Bu kapsamda yasal düzenlemelerin ilgili maddelerine yer

verildikten sonra illere, yıllara ve yerel yönetim türüne göre analiz yapılarak Türkiye'deki yerel yönetim birimlerinin uluslararası kuruluşlara üyelikleri hakkında bir inceleme yapılmıştır. Sonuç ve değerlendirme kısmında ise mevcut durum hakkında kısa bir değerlendirmeye ve önerilere yer verilmiştir.

1. YEREL YÖNETİMLERİN ÜYE OLDUĞU ULUSLARARASI KURULUŞLAR

Küreselleşmenin etkisiyle yerel yönetimler sorunlarını çözmede tek başlarına yetersiz kalır hale gelmişlerdir. Bu durum dünyanın farklı ülkelerinde, farklı amaçlar ve çalışma alanlarıyla ilgili yerel yönetimler arasında işbirliği adına faaliyet gösteren birçok uluslararası kuruluşun ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bu kuruluşların yanı sıra bu tür girişimlere Birleşmiş Milletler (BM) ve Dünya Bankası (DB) da destek vermektedir. IMF ve Dünya Bankası politikaları yerel yönetimlerle ilgili devlet politikalarına veya yerel yönetimlerin kendi politikalarına yön verebilmektedir.⁶

Aşağıda yerel yönetimlerin üye oldukları uluslararası kuruluşlardan bazıları hakkında bilgilere yer verilmiştir. Bu bilgilere yer vermeden önce bu uluslararası kuruluşların vizyonu, misyonu ve çalışma alanları hakkındaki bilgiler tablolar halinde açıklanmıştır.⁷ Tablo 1'de uluslararası kuruluşların kapsamlı vizyon ve misyonları bulunmaktadır. Ayrıca aynı tablo, Türkiye'den kaç adet yerel yönetim biriminin uluslararası kuruluşlara üye olduğunu göstermektedir.

³ Onur Durukal, Yerel Yönetimlerin Proje Bazlı Uluslararası Fonlara Erişimi: Türkiye'deki Büyükşehir Belediyeleri Üzerine Bir İnceleme 2007, SBE, Kamu Yönetimi Anabilim Dah, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, 2013, s. 47.

⁴ Akdoğan, 2007, s. 75

⁵ Fikret Toksöz, *Avrupa Birliği ve Türkiye'de Yerel Yönetim*, Türkiye Belediyeler Birliği Yayını, 2013, s. 60,

Akdoğan, 2007, s. 76-77.

⁷ Çalışmada Türkiye'nin en fazla üye olduğu ilk 9 uluslararası kuruluşta yer verilmiştir. Literatürde uluslararası kuruluşlar ile ilgili kapsamlı çalışmalar olmaması nedeniyle çalışmanın bu kısmındaki bilgiler uluslararası kuruluşların resmi web sayfalarındaki bilgiler derlenerek yazılmıştır.

Tablo 1: Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Üye Olduğu Bazı Uluslararası Kuruluşların Vizyonu ve Misyonu⁸

Uluslararası Kuruluşun Adı	Kuruluşun Vizyonu	Kuruluşun Misyonu
<p>Dünya Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Teşkilatı (UCLG) + Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler, Orta Doğu ve Batı Asya Bölge Teşkilatı (UCLG-MEWA) Üyelik Sayısı: 88⁹</p>	<p>Dünya Teşkilatı’na paralel olarak, yerel yönetimler arasında ve dünya toplumu içinde, işbirliği yoluyla, yerel yönetimin değerlerini, amaçlarını ve çıkarlarını geliştirerek, demokratik yerel yönetimin dünya ölçeğinde birleşik sesi ve sözcüsü olmaktır.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Bölgede güçlü ve etkili demokratik yerel yönetimi hayata geçirmek, ✓ Üyeler arasında birlik ve işbirliğini teşvik etmek, ✓ Özellikle Birleşmiş Milletler ve bağlı kuruluşları başta olmak üzere, uluslararası toplulukta yerel yönetimlerin güçlü politik temsilini güvenceye almak, ✓ Yerel yönetimlere yönelik olarak bölgede ve dünya ölçeğinde bilgilendirme ve ana bilgi kaynağı olmak, ✓ Özgür ve özerk yerel yönetimler ve onların ulusal birliklerinin kurulması ve güçlendirilmesini desteklemek amacıyla bölgede ve dünya ölçeğinde eğitim, bilgi paylaşımı ve kapasite geliştirme kaynağı olmak, ✓ İyi yönetim, sürdürülebilirlik ve toplumsal kapsama ilkelerine dayanarak toplum için ekonomik, sosyal, kültürel, mesleki gelişim ve çevresel kalkınmayı sağlamak, ✓ İrk ve cinsiyet eşitliğini teşvik etmek, uluslararası yasalara aykırı ve/veya teşkilatın temel kural ve değerlerine ters düşen ayrımcılığın tüm biçimlerine karşı mücadele etmek, ✓ Yönetişimin yerel alanlarındaki farklılıkların birleşimini ve işlevselliğini yansıtan güçlü bir demokratik teşkilat olmak, ✓ Yerel yönetimler ve onların birlikleri arasında desantralize ve uluslararası işbirliğini teşvik etmek, ✓ Halklar arasında dostluk ve karşılıklı öğrenmeyi sağlayıcı araçlar olarak kardeş kent uygulamalarını ve ortaklıkları hayata geçirmek.
<p>Avrupa Bölgeler Meclisi (AER) Üyelik Sayısı: 20</p>	<p>Üyelerinin siyasi sesi ve bölgelerarası işbirliği için bir forum niteliğinde olup, Avrupa’daki en büyük bağımsız bölgeler arası işbirliği ağıdır.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Bölgesel demokrasiyi ve yerindelik kurmayı teşvik etmek, ✓ Avrupa’daki bölgelerin siyasi rolünün artırılması, ✓ Genişleme ve küreselleşme sürecindeki bölgeleri desteklemek, ✓ Vatandaşların menfaatleri için bölgelerarası işbirliğinin artırılması, ✓ Bölgesel siyasetçilerin bölgesel çıkarları savunabilmesi, Avrupa’daki bölgeliğin (yerel yönetimlere ağırlık verilmesi) gelişimine katkıda bulunabilmesi ve üyelerin artmasına yönelik uzmanlık, ağ ve araçları kapsar.

⁸ Kuruluşların resmi web sitelerinden elde edilen bilgiler doğrultusunda oluşturulmuştur.

⁹ Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü’nün resmi internet sayfasından alınan uluslararası kuruluş üyeliklerine ilişkin istatistiki veriler ile Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler, Orta Doğu ve Batı Asya Bölge Teşkilatı (UCLG-MEWA)’na üyelik sayıları arasında farklılık bulunmaktadır. Her iki tablo dikkate alınarak toplam üyelik sayısı 88 olarak hesaplanmıştır.

Uluslararası Kuruluşun Adı	Kuruluşun Vizyonu	Kuruluşun Misyonu
Dünya Birleşik Kentler Federasyonu (FMCU-UTO) Üyelik Sayısı: 14	UCLG'nin vizyonu, misyonu, amaçları, ana etkinlik konuları FMCU-UTO'nun da aynı vizyonda, misyonda, aynı amaç doğrultusunda ve çalışma alanlarında olmasını sağlamış, UCLG çatısı altında toplanmıştır.	IULA (Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği), FMCU-UTO (Dünya Birleşik Kentler Federasyonu) METROPOLIS (Dünya Büyükşehirler Birliği) birleşerek "Dünya Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Teşkilatı (UCLG)" kurulmuştur.
Avrupa Kıyı Bölgeleri Konferansı (CPMR) Üyelik Sayısı: 8	Avrupa'da işbirliğini sağlamak ve tüm bölgelere eşit kalkınma fırsatları sunmak üzere Avrupa Kıyı Bölgeleri kapsamında kurulmuştur.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Bölgeler için hem düşünce kuruluşu, hem de lobi olarak faaliyet gösterir, ✓ Faaliyetlerinde üye bölgelerinin ihtiyaçlarının ve çıkarlarının yüksek bölgesel etkili politikalarda dikkate alınmasını sağlamayı hedeflemektedir, ✓ Temelde sosyal, ekonomik ve bölgesel uyum ve denizcilik politikalarına odaklanmaktadır, ✓ Avrupa yönetimi, enerji ve iklim değişikliği, komşuluk ve gelişim de, kuruluşun önemli faaliyet alanları arasındadır, ✓ Avrupa 2020 stratejisinin ve ilerisinin bir parçası olarak büyüme ve istihdamı harekete geçirecek ve sağlayacak gerekli araçlar Avrupa Bölgelerine verilmiştir, ✓ Kıyı ve denizcilik alanlarının çevresel olarak sağlıklı ve insan faaliyetlerine açık olmasını, deniz suyunun durumuyla ilgili güvenilir verilere göre yönetilmesini talep etmektedir.
Dünya Haller Birliği (WUWM) Üyelik Sayısı: 6	Toptan ve perakende pazarların yerel, ulusal ve uluslararası gıda dağıtım zincirlerinde tanınmasını sağlamak, üye pazarların inşası, organizasyonu ve idaresinin iyileştirilmesi amacıyla toptan ve perakende pazarlar hakkında uluslararası bilgi alışverişini geliştirmek ve teşvik etmektedir.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Toptan ve perakende pazarlar arasındaki karşılıklı bağlantıları teşvik ederek yeni işletmelerde üyelerin kalkınmasına yardımcı olmak, ✓ İlgili pazarların ithalatçıları, ihracatçıları ve toptancıları arasında temas kurmak, ✓ Bilgi, deneyim alışverişi için ağ oluşturma ve toptan/perakende pazardaki bilginin yayılmasını sağlamak, ✓ Uluslararası kuruluşlar, ulusal ve yerel yönetimler ile toptan ve perakende pazarların çıkarlarının temsil edilmesine güvenle katkıda bulunmak, ✓ Toptan ve perakende pazarların sosyo-ekonomik ve çevresel faydalarını ön plana çıkarmak.
Avrupa Kentler Birliği (EUROCITIES) Üyelik Sayısı: 6	Avrupa kentlerinin kültür, ekonomi vb. alanlarda bir araya gelmesini, ortak çalışma içinde olmalarını sağlamayı, bu kentler arasındaki ilişkileri kuvvetlendirmeyi, net bir kentsel odak,	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ekonomik kalkınma, çevre, ulaşım ve hareketlilik, sosyal konular, kültür, kamu hizmetleri ile kamu alımları gibi yerel yönetimleri etkileyen birçok konuda AB Kurumları ile yakın işbirliği halinde çalışmaktadır. ✓ Avrupa'nın 2020 vizyonunu akıllı, sürdürülebilir ve kapsayıcı bir büyüme olarak ifade ederken mevcut önceliklerini iyileşme, içerme ve iklim olarak belirlemiştir.

Uluslararası Kuruluşun Adı	Kuruluşun Vizyonu	Kuruluşun Misyonu
	keskin siyasi düşünce ile gerçekleştirmektedir.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Bu öncelikler kapsamında, EUROCITIES faaliyetlerini Avrupa vatandaşlarının günlük yaşamını etkileyen politika alanlarında geniş bir yelpazede ele almaktadır. ✓ Üye kentler arasındaki bilgi ve fikirlerin paylaşması yönünde bağlantı sağlamakta, tecrübeleri aktarmada aracı olmakta, ortak problemleri analiz etmeyi sağlamakta ve yenilik getiren çözümleri geliştirmede yardımcı olmaktadır.
Dünya Kaleli Kentler Birliği (WTFC) (Yeni Adı: Avrupa Kaleli Kentler Birliği EWT) Üyelik Sayısı: 5	Ülkeler arası ve kentler arası kültürel işbirliği için Avrupa'nın tarihi kentlerinin kentteki tarihi mirası uluslar arası platforma tanıtmak ve bölgelerin çıkarlarını teşvik etmektedir.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kalesi bulunan kent toplulukları arasındaki dostluğu teşvik etmek, ✓ Kalesi bulunan kentlerin tarihini, korumak ve desteklemek, ✓ Avrupa fonları ve diğer fonlar ile birlikte projeler hazırlamak ve teşvik etmek, ✓ Üye kentlerde düzenli aralıklarla sempozyum düzenlemek, ✓ Tarihi alanların planlama ve koruma yöntemleri için; ortak stratejiler geliştirmek, üye ağını genişletmek ve birçok alanda bilgi, tecrübe alışverişi yapmak.
Uluslararası Sakin Kentler Birliği (CITTASLOW) Üyelik Sayısı: 5	Kentlerin kendi kimliklerine sahip çıkarak, küreselleşme sonucu ortaya çıkan kentlerin birbirine benzemesine, aynılışmasının önüne geçilmesine, kentlerin yönetilirken yerel yemeklerine, yöresel mimarisine, geleneklerine, göreneklerine, zanaatlarına, esnafına sahip çıkılması ve desteklenmesini sağlamaktır.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Yaşamın, yaşamaktan zevk alınacak bir hızda yaşanmasını sağlamak, ✓ Yaşam kalitesini yükseltmek, ✓ İnsanların birbirleriyle iletişim kurabilecekleri, sosyalleşebilecekleri, kendine yeten, sürdürülebilir, el sanatlarına, doğasına, gelenek ve göreneklerine sahip çıkan ama aynı zamanda alt yapı sorunları olmayan, yenilenebilir enerji kaynakları kullanan, teknolojinin kolaylıklarından yararlanan kentler oluşturmak.
Türk Dünyası Belediyeler Birliği (TDBB) Üyelik Sayısı: 5	Uluslararası alanda; yerel yönetimlerin sorunlarının ve çözüm yollarının belirlenmesi, tartışılması, ortak çözümler aranması ve uygulama çalışmalarına katkı sağlamaktır.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Tarihi ve kültürel mirası korumak, ✓ Ekonomik, teknik, sosyal ve kültürel alanlar başta olmak üzere işbirliğini geliştirmek, ✓ Kent ve kent yönetimlerinin sorunlarını ve çözüm yollarını belirlemek, ortak çözümler aramak ve uygulama çalışmaları yapmak, ✓ Kent yönetimi ve kent kültürü konusunda yeni modelleri araştırmak ve geliştirmek amacıyla çalışmalar yapmak, yaptırmak ve yapılan çalışmalarını desteklemektir.

Aşağıda yer alan Tablo 2'de uluslararası kuruluşların çalışma alanlarına bakıldığında çok geniş bir yelpaze sundukları görülmektedir. Yerel yönetimden, yerel demokrasiye, çevre politikalarına, uluslararası ilişkilerin geliştirilmesine,

enerjiye, iklim değişikliğine kadar farklı alanlarda faaliyet göstermektedirler. Ancak bu kuruluşlara bakıldığında temel çalışma alanları yerel politikalar gibi görünse de ulusal politikaları da kapsadığı dikkati çekmektedir.

Tablo 2: Uluslararası Kuruluşların Çalışma Alanları¹⁰

Kuruluşun Adı	Çalışma Alanları
Dünya Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Teşkilatı (UCLG)	Yerel yönetim, sosyal konular, kültür, çevre, iklim, akıllı kentler, cinsiyet eşitliği, kalkınma işbirliği, kent diplomasisi ve sürdürülebilir kalkınma.
Avrupa Bölgeler Meclisi (AER)	Tarım ve kırsal kalkınma, uyum ve bölgesel politika, Avrupa ile iletişim, kültür, ekonomik kalkınma, eğitim ve öğretim, acil durum planlaması, enerji, genişleme, çevre, engelliler için eşit fırsat, finansman takibi, yönetim, sağlık, kurumlar arası ilişkiler, bölgelerarası ve uluslararası işbirliği, bölgesel demokrasi, bölgesel ortaklık, sosyal işler, devlet yardımı, turizm, taşıma ve gençlik.
Dünya Birleşik Kentler Federasyonu (FMCU-UTO)	Yerel demokrasi, barış, işbirliği, uluslararası değişimler, iki dilli eğitim, bilginin yayılması, kadınların belediyelerden sağlanan hizmetlere erişimi, gençlerin yerel yönetime katılımı, çevrenin ve yaşam kalitesinin korunması ve kent planlaması.
Avrupa Kıyı Bölgeleri Konferansı (CPMR)	Sosyal, ekonomik ve bölgesel uyum, denizcilik politikaları, mavi büyüme ve erişilebilirlik, enerji ve iklim değişimi, çevre ve komşuluk ve gelişim.
Dünya Haller Birliği (WUWM)	Hizmet kalitesi, gıda güvenliği, çeşitli ve kaliteli taze gıda ürünlerine sürdürülebilir erişim, toptan/perakende pazar otoriteleri ile tüccarlar/üreticiler/toptancılar arasındaki iletişim ve işbirliği, pazarlama, çevre ve lojistik.
Avrupa Kentler Birliği (EUROCITIES)	Kültür, çevre, bilgi toplumu, ekonomik gelişme, hareketlilik, lobicilik, tanıtım, sosyal meseleler, eğitim, iklim değişikliği, enerji, uluslararası işbirliği, kamu hizmetleri ve istihdam.
Dünya Kaleli Kentler Birliği (WTFC)	Tarihi kasabaların korunması ve güçlendirilmesi, kültürel işbirliği, kalesi bulunan kentlerin korunması, Avrupa fonları ve diğer fonlar ile proje hazırlanması, tarihin korunması için stratejiler geliştirilmesi ve bilgi ve tecrübe alışverişi.
Uluslararası Sakin Kentler Birliği (CITTASLOW)	Yavaş yaşam, kent ruhu, sürdürülebilir kalkınma, yavaş yemek, çevre, altyapı, kentsel yaşam, eğitim, sosyal uyum ve ortaklıklar.
Türk Dünyası Belediyeler Birliği (TDBB)	Kent ve kent yönetimi, belediye hizmetleri, sosyal ve kültürel hizmetler, eğitim hizmetleri ve uluslararası ilişkilerin geliştirilmesi.

1.1. Dünya Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Teşkilatı

1996 yılında İstanbul'da düzenlenen Habitat II Konferansı'nda Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği (IULA), Dünya Birleşmiş Kentler Federasyonu (FMCU-UTO) ve Dünya Büyükşehirler Birliği (METROPOLIS) birleşerek "Dünya Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Teşkilatı" (*United Cities and Local Governments - UCLG*) kurulmuştur. Genel merkezi İspanya'nın Barselona kentinde

olan UCLG, faaliyetlerine 2004 yılında başlamıştır. Teşkilatın temel amacı, "demokratik yerel yönetimin birleşik sesi ve dünya ölçeğinde savunucusu olmak ve yerel yönetimler ve uluslararası topluluk ile işbirliği içinde, değerlerini, amaçlarını ve çıkarlarını korumak" tır. Bu amaçla, yerel yönetimlerin uluslararası alanda daha etkin bir biçimde rol almasını sağlayan, yerel yönetimler arasında uluslararası işbirliğini teşvik eden ve yerel yönetimlere temel bilgi kaynağı olan bir konuma gelmiştir.¹¹

¹⁰ Kuruluşların resmi web sitelerinden elde edilen bilgiler doğrultusunda oluşturulmuştur.

¹¹ United Cities and Local Governments-Middle East and West Asia (UCLG-MEWA) Web Sitesi, <http://uclg-mewa.org/uclg-genel-bilgiler/> (22.01.2017).

UCLG; dünya toplam nüfusunun %70'ini oluşturan, 5 milyar insanı temsil eden, 140 ülkede 240 binin üzerinde kasaba, kent, bölge ve metropolü içine alan 175'den fazla yerel ve bölgesel yönetimden oluşmakta¹² ve faaliyet alanı bütün dünyayı kapsamaktadır. UCLG “*kâr amacı olmayan, faaliyetlerini hiçbir siyasal veya dini görüşün etkisi altında kalmadan yürüten uluslararası bir teşkilat*” olarak ifade edilmektedir.¹³ Kuruluşu ise şu üç ilkeye dayandırılmıştır:¹⁴

- Demokrasi,
- Yerel özerklik,
- Hizmet sunumunda yerelleşme.

UCLG dünya çapında 9 (7+2) adet bölgesel ve metropoliten teşkilata sahiptir. Bunlar; coğrafi esasta yapılanan Afrika, Asya-Pasifik, Avro-Asya, Avrupa, Latin Amerika, Orta Doğu ve Batı Asya, Kuzey Amerika bölge teşkilatları ile büyük kentlerin bir ağı niteliğindeki Metropoliten bölge teşkilatı ve ORU-FOGAR önderliğinde kurulmuşlardır. Bu teşkilatlar âdem-i merkeziyetçi bir yapıya ve özerk tüzel kişiliğe sahiptirler.¹⁵ Türkiye'nin ise, Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler, Orta Doğu ve Batı Asya Bölge Teşkilatı (UCLG-MEWA)'na üyeliği bulunmaktadır. Türkiye'deki 32 ilin yerel yönetim birimlerinin UCLG-MEWA'ya toplamda 82 üyeliği bulunmaktadır.¹⁶

1.2. Avrupa Bölgeler Meclisi

Avrupa Bölgeler Meclisi (*The Assembly of European Regions - AER*) yerel yönetimlere ağırlık verilmesini destekleyen politikacılar ve bölgesel düzeyde temsil yetkisine sahip Avrupa'daki siyasiler tarafından 1985 yılında kurulmuştur. Avrupa Konseyi, 1986

yılında bölgeleri temsil eden temel bir Avrupa organizasyonu olarak AER'in statüsünü onaylamıştır. 1989'da Berlin duvarının yıkılması ile AER'in Orta ve Doğu Avrupa bölgelerine açılmasına fırsat verilerek, bölgesel düzeyde demokrasinin ve bölgesel politikaların kültürel çoğulculuk ile Avrupa bölgesel kalkınmasına saygı gösterilmesi vurgulanmıştır. 1990 yılında ise *hizmette yerellik ilkesi*, AER'in temel prensibi haline gelmiştir.¹⁷ Bu prensipten yola çıkarak AER, Avrupa'daki bölgeleri demokrasinin esas unsuru ve vatandaşa en yakın bir birim olarak görmektedir. Bu sebeple AER, Avrupa'da bölgeselleşmenin gelişmesi ve Avrupa politikalarında önemli bir aktör olabilmek için çaba harcamaktadır.¹⁸ 1994 yılında Avrupa Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi'nin ve 1995 yılında ise, Bölgeler Komitesi'nin kurulmasına büyük katkı sağlamıştır.¹⁹

AER'in Fransa'nın Strasburg, Belçika'nın Brüksel, Romanya'nın Alba ve Ukrayna'nın Dnipropetrovsk kentlerinde sekretarya ofisleri bulunmaktadır.²⁰ AER; 35 ülkeden, 200'den fazla bölgeyi bir araya getiren uluslararası işbirliği içerisinde olan bir forum konumundadır.²¹ AER, Norveç'ten Türkiye'ye ve Rusya'dan Portekiz'e kadar, Avrupa'nın geniş bölgelerini kapsayan bağımsız Avrupa Bölgeler Meclisi ağıdır. AER, 1985 yılından bu yana bölgesel yetkililerin sesi ve bölgelerin kilit noktası olan Avrupa yapısının oluşumunda önemli

¹² UCLG-MEWA Web Sitesi, <https://www.uclg.org/en/join-uclg/why-join> (22.01.2017).

¹³ Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Dünya Teşkilatı Anatüzüğü, 2014, s. 2, http://uclg-mewa.org/uploads/file/356e2da95a4542f8adfa31a0d8d13fce/anatuzuk-lp_3rGr5.pdf (22.01.2017).

¹⁴ UCLG-MEWA Web Sitesi, <http://uclg-mewa.org/uclg-genel-bilgiler/> (22.01.2017).

¹⁵ UCLG-MEWA Web Sitesi, <http://uclg-mewa.org/uclg-genel-bilgiler/> (22.01.2017).

¹⁶ Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, Mahalli İdarelerin Uluslararası Kuruluş Üyeliklerine İlişkin İstatistik

Veriler (MİGM), 2016, <http://www.migm.gov.tr/genel-istatistik> (22.01.2017).

¹⁷ The Assembly of European Regions (AER) Web Sitesi, <http://aer.eu/the-history-of-aer/> (13.01.2017).

¹⁸ Antalya Büyükşehir Belediyesi Web Sitesi (ABB), http://www.antalya.bel.tr/Content/UserFiles/Files/meclis_toplantilar/Agustos_2014/Gundem_84.Madde.pdf (13.01.2017).

¹⁹ Toksöz, 2013, s. 62.

²⁰ AER Web Sitesi, <http://aer.eu/secretariat/> (13.01.2017).

²¹ AER Web Sitesi, <http://aer.eu/aer-largest-independent-network-regions-wider-europe/full-members/> (16.01.2017).

bir rol oynamıştır.²² AER'in tüzüğüne göre kurumun amaçları şu şekilde sıralanabilir:²³

- Avrupa bölgeleri arasında işbirliği, dayanışma ve diyalogu sağlamak ve geliştirmek,
- Avrupa'da kültürel çoğunluğu arttırmak,
- Hizmette yerel ilkesinin uygulanmasını yerel, bölgesel ve ulusal düzeyde geliştirmek,
- Avrupa'da bölgelerin karar alma süreçlerine aktif katılımını sağlamak,
- Avrupa düzeyinde örgütlenmiş yerel yönetimlerin birlikleriyle işbirliği yapmak,
- AER ile birleşebilecek bölgesel örgütlerle işbirliği yapmak ve onlara katkıda bulunmak,
- Amaçları doğrultusunda faaliyet göstermek ve diğer kuruluşlarca aynı yönde yürütülen faaliyetlere destek olmaktır.

AER, çok düzeyli yönetişimde kilit bir aktör olarak yer almaktadır. 2010 yılında, 25. yılını kutlayan AER kendi politikasını da güncelleyerek, Avrupa Birliği için "Avrupa 2020" stratejisini sunmuştur. Tematik ağlarla somut ortaklıklar kurma ve iş dünyasına açılma, AER'in Avrupa'daki ve çevresindeki bölgesel siyasi liderlerin eylemlerinde yeni bir etki alanı yaratmıştır.²⁴ AER'in 2015-2017 yılları arasındaki planında ise yer verilen öncelikler şunlardır:²⁵

- Sürdürülebilir bir gelecek adına kalkınmanın sağlanması için bölgesel politikaların desteklenmesi,
- Avrupa Bölgelerinde vatandaşlar arasındaki bağlantı hattını oluşturmak,
- Bölgelerin yenilik potansiyellerini arttırmak için birbirleriyle bağlantı kurmalarını sağlamak,

- Gençlerin aktif katılımını sağlamak,
- Demokrasiyi yeniden canlandırmak.

1.3. Dünya Birleşik Kentler Federasyonu

Dünya Birleşik Kentler Federasyonu (*World Federation of United and Twinned Towns - FMCU-UTO*) 1951 yılında Fransa'da kurulmuştur. 80'den fazla ülkede 1.100'den fazla kentin yer aldığı güçlü bir iletişim ağı oluşturmuştur.²⁶ 1966 yılında ise, Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyi (ECOSOC), FMCU-UTO'nun danışma statüsünü üstlenmiştir.²⁷

FMCU-UTO'nun ana teması; yerel demokrasi, barış, yeni bir işbirliği, uluslararası değişimler, iki dilli eğitim, bilginin yayılması, kadınların yerel yönetimlerden sağlanan hizmetlere erişimi, gençlerin yerel yönetime katılımı, çevrenin ve yaşam kalitesinin korunması, insanlığa hizmet için kent planlaması gibi konular oluşturmaktadır. Dünyada, özellikle endüstrileşmiş kent ile gelişmekte olan kent arasında, kentlerin birbirleriyle etkileşimini teşvik etmiştir. Belediyelerin karşılaştığı sorunları incelemek için uzmanlaşmış merkezler de oluşturulmuştur. Buna örnek olarak; Batı Avrupa Kıyısı Birleşik Kentleri (*United Towns of the West European Coast - UVLOE*) verilebilir. Bu sayede seçilmiş yerel liderlerin, uluslararası düzeyde de katılımı sağlanmıştır.²⁸

Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği, Dünya Birleşik Kentler Federasyonu Dünya Büyük Metropoller Birliği, "Dünya Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Teşkilatı" adı altında birleşmişlerdir. Dolayısıyla 2004 yılından itibaren UCLG'nin vizyonu, misyonu, amaçları, ana etkinlik konuları FMCU-UTO'nun da aynı vizyonda, misyonda, aynı amaç

²² AER Web Sitesi, <http://aer.eu/aer-largest-independent-network-regions-wider-europe/> (13.01.2017).

²³ ABB Web Sitesi, <http://www.antalya.bel.tr>,²⁷ (13.01.2017).

²⁴ AER Web Sitesi, <http://aer.eu/the-history-of-aer/> (13.01.2017).

²⁵ AER Web Sitesi, <http://aer.eu/statute-strategies/action-plan/> (13.01.2017).

UCLG-MEWA Web Sitesi, <http://uclg-mewa.org/uclg-genel-bilgiler/> (22.01.2017).

Edmund Jan Osmańczyk., *Encyclopedia of the United Nations and International Agreements*, Third Edition, Volume 4: T-Z and Index, 2003.

²⁸ The Union of International Associations (UIA) Web Sitesi, <http://www.uia.org/> (14.01.2017).

doğrultusunda ve çalışma alanlarında olmasını sağlamıştır.²⁹

1.4. Avrupa Kıyı Bölgeleri Konferansı

Avrupa Kıyı Bölgeleri Konferansı (*Conference of Peripheral Maritime Regions of Europe - CPMR*) 1973 yılında Avrupa'da işbirliğini sağlamak ve tüm bölgelere eşit kalkınma fırsatları sunmak üzere kurulmuştur.³⁰ Avrupa Birliği'nden ve çevresindeki 25 ülkeden yaklaşık 160 bölge üyeliği bulunmaktadır. Yaklaşık 200 milyon insanı temsil eden CPMR, Avrupa bölgesinin daha dengeli gelişimini desteklemekte ve buna uygun politikalar benimsemektedir.³¹

CPMR, Avrupa'nın deniz havzaları olan Atlantik Arki, Baltık Denizi, Kuzey Denizi, Akdeniz, Balkanlar ve Karadeniz ve Adalar'dan oluşan altı coğrafi komisyona ayrılmıştır. Türkiye, bu altı coğrafi komisyondan bölge konumu itibarıyla, Avrupa Kıyı Bölgeleri Konferansı-Balkanlar ve Karadeniz kuruluşu içerisinde yer almaktadır. Her komisyonun kendi organizasyon yapısına sahip olması, kendi özel kimliğini teşvik edebilmektedir. Her bir Coğrafya Komisyonu, Avrupa Kıyı Bölgeleri Konferansı'nın bütünlüğüne ve birliğine katkıda bulunacak ortak ilgi alanlarına yönelik işbirliği içerisinde çalışmaktadır.³² Ayrıca, bölgeler için hem düşünce kuruluşu, hem de lobi olarak çalışma göstermektedir.³³

Coğrafi, ekonomik veya siyasi durumu nedeniyle kendisini Avrupa'nın kıyı kesiminin veya çevresinin bir parçası olarak gören ve örgüt üyeleri tarafından böyle kabul edilen herhangi bir Avrupa Bölgesi,

CPMR'ye üye olabilmektedir. CPMR üyelerine deneyim, lobicilik ve ağ oluşturma (networking) hizmetleri sunmaktadır.³⁴

CPMR faaliyetlerini yerine getirirken AB Uyum Politikasına uygun olmasına dikkat etmekte ve tüm Avrupa Bölgeleri için bölgesel bir politika yapılmasına çağrı yapmaktadır. CPMR kıyı bölgelerinin çıkarlarının korunması için ve denizcilik alanındaki yatırımların kolaylaştırılması için çalışmaktadır. CPMR, kıyı ve denizcilik alanlarının sağlıklı ve insan faaliyetlerine açık olmasını, deniz suyunun güvenilir verilere göre işletilmesini talep etmektedir.³⁵ Kısaca CPMR, tüm Avrupa Bölgeleri için işbirliğini teşvik etmekte ve bölgelerin çıkarlarını gözetmektedir.

1.5. Dünya Haller Birliği

Dünya Haller Birliği (*The World Union of Wholesale Markets - WUWM*), 1955 yılında toptan ve perakende pazarların rekabetçi fiyatların, en yüksek hizmet standartlarının ve gıda güvenliğinin korunmasının yanı sıra; çeşitli, kaliteli taze gıda ürünlerinin sürdürülebilir erişimini, kullanılabilirliğini ve dağıtımını sağlamak ve teşvik etmek için kurulmuştur.³⁶ WUWM'un 42 ülkeden 200'den fazla üyeliği bulunmaktadır.³⁷

WUWM; toptan ve perakende pazarlar hakkında, bunların yapısını, organizasyonu ve yönetimini iyileştirmek düşüncesiyle uluslararası bilgi alışverişini teşvik etmeyi amaçlayan kâr amacı gütmeyen bir kuruluştur. WUWM'un hedefi; üyelerinin genel yararı için deneyim, bilgi ve uzmanlık alışverişi yaparak, bir başka uzmanlığı bir araya getirmek ve yetkili makamlara yeni pazarların kurulması ve yönetiminden

²⁹ UCLG-MEWA Web Sitesi, <http://uclg-mewa.org/uclg-genel-bilgiler/> (22.01.2017).

³⁰ Türk Armatörler Birliği Web Sitesi, <http://www.armatorlerbirligi.org.tr/sirkuler/ab-bultenleri/avrupa-kiyi-bolgeleri-konferansi-balkan-ve-karadeniz-komisyonu/> (14.01.2017).

³¹ The Conference of Peripheral Maritime Regions (CPMR) Web Sitesi, <http://cpmr.org/who-we-are/> (14.01.2017).

³² CPMR Web Sitesi, <http://cpmr.org/who-we-are/geographical-commissions/> (14.01.2017).

³³ Avrupa Kıyı Bölgeleri Konferansı (CPMR) Tanıtım Broşürü, 2016, s. 1-2,

http://www.armatorlerbirligi.org.tr/Sites/1/upload/files/CPMR_Tanitim-493.pdf.

CPMR Web Sitesi, <http://cpmr.org/who-we-are/become-a-member/> (14.01.2017).

³⁵ CPMR Tanıtım Broşürü, 2016, s. 1-2.

³⁶ The World Union of Wholesale Markets (WUWM) Web Sitesi, <http://www.wuwm.org/49p/home.html> (16.01.2017).

³⁷ WUWM Web Sitesi, <http://www.wuwm.org/membership/membershipform> (16.01.2017).

gerekli profesyonel tavsiyeleri sağlamaktır.³⁸

WUWM Onursal Başkanı ve WUWM Yönetim Kurulu Başkanı'nın 2002-2004 yılları arasında yaptığı konuşmasında; gıda dağıtımının yalnızca ekonomik konularda yürütülen bir iş olmadığını, insan yaşamı için önemli olan gıda dağıtımının çeşitli sosyal ve etik hedeflere uygun olması gerektiğini savunmuştur.³⁹ Bu açıklama WUWM'un temel değerlerini de yansıtmaktadır.

WUWM'un bölgesel çalışma grupları da bulunmaktadır. Bölgesel çalışma grupları hem üye katılımının artmasını sağlamakta, hem de bölgedeki pazarlara fayda sağlayan faaliyetleri teşvik etmektedir. Piyasa verilerinin ve bölgesel piyasa araştırmalarının tedarik edilmesini desteklemekte ve aynı zamanda küresel gıda dağıtım endüstrisinde gıda pazarlarının daha etkili bir şekilde temsil edilmesine yardımcı olmaktadır. Ayrıca çalışma alanlarına ilişkin kongreler, konferanslar ve sempozyumlar düzenlenmektedir.⁴⁰ WUWM bölgesel çalışma grupları; Avrupa, Amerika, Asya - Pasifik ve Afrika olmakla birlikte, aktif üye katılımını desteklemektedirler. Belirli faaliyetleri teşvik etmekte, bölgesel pazar araştırmalarını desteklemekte ve küresel gıda dağıtım endüstrisinde pazarların etkin bir şekilde temsil edilmesine yardımcı olmaktadır.⁴¹

WUWM'a üyeliğin çeşitli avantajları bulunmaktadır. Bunlar;⁴²

- **Profil:** Üyelerin uluslararası profile sahip olmasını sağlamaktadır. Pazar etkinliklerinde ve faaliyetlerinde küresel gıda endüstrisine rehberlik etmektedir. Üye olan sektörlerin, temsilini güçlendirmekte ve onların dünya çapında

gıda zincirlerinde tanıtımı için önemli rol oynamaktadır.

- **Erişim:** Hem kamu hem de özel sektörlerde; piyasa operatörleri, ticaret dernekleri, politikacılar ve diğer piyasa uzmanları arasında kişisel irtibat sağlanmaktadır. 5000'den fazla pazar ile temas kurularak uluslararası bir pazar veri tabanına erişim sağlanmaktadır. Gıda hijyeni, pazarlama, çevre, lojistik ve diğer pazar yönetimi konularında piyasa bilgileri, veri araştırma materyalleri ve diğer tüm araştırmalara üyeler tarafından erişim sağlanabilmektedir.
- **Tecrübe Paylaşımı:** Piyasa bilgisi ve uzmanlığın paylaşımı için uluslararası bir platform sunmaktadır. Üyeleri için, toptan ve perakende pazar yönetimi ve işletmesi alanlarında teknik çalışma gruplarına katılmayı teşvik etmektedir.
- **Ağ Oluşturma (Networking):** Üyelerine pazar ziyaretleri, çalışma gezileri vb. etkinliklerle birbirleriyle irtibat kurmalarını ve bilgi alışverişi yapmalarını sağlamaktadır. Ayrıca, üyelerine hem toptancı hem de perakende pazarı içinde, ağ oluşturma vasıtasıyla ortaklıklar kurma fırsatı sunmaktadır. Dolayısıyla üyeleri için, ülkeler arasındaki ticaret bağlantılarını güçlendirme fırsatları sunmaktadır.
- **Lobicilik:** WUWM, pazarlar adına temsil ve lobi faaliyetlerini yürütmektedir. Kurumsal ve resmi temsilcilerle yapılan toplantılar, gıda toptan ve perakende pazarlarının önemini küresel ticarete gösterme fırsatı sağlamaktadır.

1.6. Avrupa Kentler Birliği

Avrupa Kentler Birliği (EUROCITIES) 1986 yılında, 11 büyük kentten akademisyen ve sanayicinin bir araya gelmesi sonucunda Rotterdam'da düzenlenen "Şehir, Ekonomik

³⁸ WUWM Web Sitesi, <http://www.wuwm.org/4b5/who-are-we/who-are-we.html> (16.01.2017).

³⁹ WUWM Web Sitesi, <http://www.wuwm.org/4dp/who-are-we/our-values.html> (17.01.2017).

⁴⁰ WUWM Web Sitesi, <http://www.wuwm.org/4dt/who-are-we/regional-sections.html> (17.01.2017).

⁴¹ The World Union of Wholesale Market Brochure, 2015, s. 3,

http://cms.webbeat.net/contentsuite/upload/wuwm/file/Downloads/wuwm_brochure.pdf (17.01.2017).
WUWM Web Sitesi,
<http://www.wuwm.org/4f7/membership/become-a-wuwm-member.html> (17.01.2017).

Toparlanmanın Arkasındaki Motor” konulu konferans sayesinde ortaya çıkmıştır. 1989 yılında Barcelona’da gerçekleştirilen toplantı sonunda ise Barcelona, Birmingham, Frankfurt, Lyon, Milano ve Rotterdam kentlerinin öncülüğünde EUROCIITIES kurulması fikri ortaya çıkmıştır. Bu kentler tarafından açık bir kentsel odak, keskin siyasi düşünce ve Avrupa Topluluğu kurumları ile mevcut ilişkiler üç kilit faktör olarak ileri sürülmüştür. Böylece, EUROCIITIES büyük ölçekli Avrupa yerel yönetimlerini içeren bir yerel yönetim ağı haline gelmiştir.⁴³

37 ülkeden toplamda 224 yerel yönetim biriminin tam ve ortak üyeliği bulunmaktadır. Tam üyelik sadece AB üyesi devletlere verilmektedir.⁴⁴ EUROCIITIES, AB’nin stratejik öncelikleriyle büyük oranda uyumlu olan altı odak alanı belirlemiştir. Bunlar; kültür, çevre, bilgi toplumu, ekonomik gelişme, hareketlilik ve sosyal meselelerdir.⁴⁵ EUROCIITIES Avrupa kurumları ile işbirliği yapmakta ve AB’nin vizyonuna uygun şekilde faaliyetler yürütmektedir.⁴⁶

EUROCIITIES aynı zamanda Avrupa gündemine katkı sağlamak için kentlerin görüşlerini, politika geliştirme sürecinde dikkate almaktadır. Avrupa Birliği programlarına yerel yönetimlerin katılımı için görüş ortamı yaratmaktadır.⁴⁷ EUROCIITIES’in hedefleri ise şu şekilde özetlenebilir:⁴⁸

- Projeler ve etkinlikler sayesinde üyelere bilgi paylaşımı ve fikir alışverişinde bulunmak için güçlü bir platform sunmak,

- Avrupalıların günlük yaşamlarını etkileyen ortak meselelere cevap vermek için AB kurumlarıyla etkileşim ve çalışmalar yürütmek,
- Yerel yönetimlerin çok seviyeli bir yönetim yapısında oynaması gereken önemli rolü pekiştirmeyi amaçlamaktadır.

1.7. Dünya Kaleli Kentler Birliği (Avrupa Kaleli Kentler Birliği)

Dünya Kaleli Kentler Birliği (WTFC); 1989 yılında kurulan ve üyeler arasında birçok ortak çıkarın desteklendiği uluslararası bir birlik konumunda yer almaktadır. WTFC; Avrupa’nın ve ötesinde birçok kaleli kentin paylaştığı karşılıklı menfaati sağlamayı amaçlamaktadır. WTFC; Avrupa projelerinde yer alarak, Avrupa fonlarına başvuruda bulunmakta ve tarihi kasabaları gelecek kuşaklar için korumaya ve güçlendirmeye çalışmaktadır.⁴⁹

WTFC’nin 21 üye ülkesi bulunmaktadır. Dünya Kaleli Kentler Birliği’nin şu anki yeni ismi; Avrupa Kaleli Kentler Birliği (*European Walled Towns - EWT*) olarak değiştirilmiştir.⁵⁰ WTFC, ülkeler arası ve kentler arası kültürel işbirliği için Avrupa’nın tarihi mirasını uluslararası platforma tanıtmayı ve bölgelerin çıkarlarını korumayı teşvik etmektedir.⁵¹

WTFC; kalesi bulunan kent toplulukları arasındaki dostluğu teşvik etmek, bu yerlerin tarihini korumak ve desteklemek, Avrupa fonları ve diğer fonlar ile birlikte projeler hazırlamak ve teşvik etmek, üye kentlerde düzenli aralıklarla sempozyum düzenlemek, tarihi alanların planlama ve koruma

⁴³ Türkiye Belediyeler Birliği (TBB) Web Sitesi, <http://www.tbb.gov.tr/dis-iliskiler/uluslararası-iliskiler/eurocities> (19.01.2017).

⁴⁴ EUROCIITIES Web Sitesi, <http://www.eurocities.eu/eurocities/members> (19.01.2017).

⁴⁵ EUROCIITIES Brochure, 2015, s. 25, http://nws.eurocities.eu/MediaShell/media/EUROCIITIES-ANNUAL%20REPORT-2015_web.pdf (20.01.2017).

⁴⁶ Toksöz, 2013, s. 60.

⁴⁷ European Commission Web Sitesi,

http://ec.europa.eu/regional_policy/archive/innovation/innovating/pacts/down/catalogueconference/anglais/introduction/10reseaux/eurocities_en.pdf (20.01.2017).

⁴⁸ EUROCIITIES Web Sitesi, http://www.eurocities.eu/eurocities/about_us (20.01.2017).

⁴⁹ The European Walled Towns (EWT) Web Sitesi, <http://www.europeanwalledtowns.org/> (22.01.2017).

⁵⁰ EWT Web Sitesi, <http://www.europeanwalledtowns.org/ewt-members> (22.01.2017).

⁵¹ EWT Web Sitesi, <http://www.europeanwalledtowns.org/constitution> (22.01.2017).

yöntemleri için; ortak stratejiler geliştirmek, üye ağını genişletmek ve birçok alanda bilgi, tecrübe alışverişi yapmak gibi önemli görevleri yerine getirmeyi amaçlamaktadır.⁵²

1.8. Uluslararası Sakin Kentler Birliği

Uluslararası Sakin Kentler Birliği 1999 yılında kurulmuştur ve merkezi İtalya'da bulunmaktadır.⁵³ Birliğe nüfusu 50.000 altında olan kentler üye olabilmektedir. Nüfus kriterinin yanı sıra, birliğe üye olmak için birlik tarafından tayin edilen kriterleri gerçekleştirmek gerekmektedir. Bu nedenle aday kentler projeler oluşturarak uygulamaya koymaktadırlar. Kentlerin yaptığı çalışmalara 1999 yılında belirlenen kriterlere göre puan verilmekte ve bir kentin birliğe üye olması için 50 ve üzerinde puan alması önemli bir şarttır. Önceden tayin edilen bu kriterler sayesinde sakin kentler tüm dünyaya yayılmıştır ve bu durum Uluslararası Sakin Kentler Birliği'nin evrensel bir nitelik kazanmasını sağlamıştır.⁵⁴

Uluslararası Sakin Kentler Birliğinin üç ana organı bulunmaktadır. Bunlar;

koordinasyon komitesi, bilim komitesi ve sekreteryadır. Koordinasyon komitesi ulusal temsilcilerden oluşmakta ve karar organıdır. Bilim komitesi hareketin bilimsel altyapısını oluşturmakla ve genel hatlarını çizmekle sorumludur. Sekreteryaya ise birliğin operasyonel işlerini yürütmektedir.⁵⁵

Uluslararası Sakin Kentler Birliği'ne 30 ülkeden 208 şehrin üyeliği bulunmaktadır. İzmir'in Seferihisar ilçesi, Türkiye'deki ilk sakin şehri olmuştur. Türkiye'de 2009 yılından bu yana toplamda 12 adet sakin kent bulunmaktadır. Türkiye'de birliğe başvuru

sürecini Türkiye Ağı sekreteryası ve koordinatörlüğü yürütmektedir.⁵⁶

Sakin kent "cittaslow" kelimesi ile aynı anlamda kullanılmaktadır. İtalyanca citta-kent ve İngilizce slow-sakin kelimelerinden oluşmaktadır. Cittaslow, "bir kentin yaşam kalitesinin iyileştirilmesinin ve kalkınmasının kentin kendi özgün yapısının, mimarisinin, gelenek ve göreneklerinin, yerel yemeklerinin ve tarihsel kimliğinin korunmasıyla mümkün olacağını" ifade etmektedir.⁵⁷ Cittaslow, küreselleşmenin meydana getirdiği tek tipleşmeye karşı çıkmakta ve bu harekete özgü yerel değerleri öne çıkarmayı amaçlamaktadır. Kısaca bu hareket; yaşanılan kentin ve çevrenin farkına vararak, değerini bilerek ve koruyarak yaşama tarzını öngörmektedir.⁵⁸ Cittaslow olabilmek için önemli hususlar şu şekilde özetlenebilir:⁵⁹

- Yavaş Yaşam,
- Kent Ruhu,
- Sürdürülebilir Kalkınma,
- Yavaş Yemek.

1.9. Türk Dünyası Belediyeler Birliği

Türk Dünyası Belediyeler Birliği (TDBB) 2003 yılında kurulmuştur. 28 ayrı ülkeden, 1134 üyeliği bulunan önemli bir birliktir. Birliğin merkezi İstanbul'da yer almaktadır. TDBB, "uluslararası platformda yerel yönetimlerin sorunlarının ve çözüm yollarının belirlenmesine, tartışılmasına, ortak çözümler bulunmasına ve uygulama çalışmalarına katkı sağlamayı" amaçlamaktadır.

TDBB; Türk Dünyası arasındaki ortak kültür ve medeniyet mirasını esas almaktadır. Bu çerçevede ülkeler arasındaki hem kardeşlik,

⁵² EWT Web Sitesi, <http://www.europeanwalledtowns.org/constitution> (22.01.2017).

⁵³ CITTASLOW Web Sitesi, http://www.cittaslow.org/sites/default/files/content/pag_e/files/246/cittaslow_list_october_2016.pdf?_ga=1.57620266.1896163739.1484581402 (23.01.2017).

⁵⁴ CITTASLOW Web Sitesi, <http://cittaslowturkiye.org/uyelik-sureci-ve-kriterler/> (23.01.2017).

⁵⁵ CITTASLOW Web Sitesi, <http://cittaslowturkiye.org/#uluslararasi> (23.01.2017).

⁵⁶ CITTASLOW Web Sitesi, <http://cittaslowturkiye.org/uyelik-sureci-ve-kriterler/> (23.01.2017).

⁵⁷ TBB Web Sitesi, <http://www.tbb.gov.tr/dis-iliskiler/uluslararasi-iliskiler/cittaslow> (23.01.2017).

⁵⁸ Elvettin AKMAN, Nilüfer NEGİZ, Çiğdem AKMAN, Sürdürülebilir Bir Kalkınma İçin Yavaşça Acele Et (Festina Lente), *Yerel ve Bölgesel Kalkınma: Küresel ve Yerel Bakış Açılımları*, Editörler: Dr. Buğra ÖZER Dr. Güven ŞEKER Manisa, 2013, ss. 27-57, s. 42.

⁵⁹ CITTASLOW Web Sitesi, <http://cittaslowturkiye.org/#cittaslow> (23.01.2017).

dayanışma ve yardımlaşma yaklaşımını hem de bilgi, görgü ve karşılıklı deneyimlerden yararlanmayı gerçekleştirmeye çalışmaktadır. Türk Dünyası Belediyeler Birliği, kuruluş amaçlarına uygun olarak şu alanlarda çalışmalar yapmaktadır:

- Kent ve Kent Yönetimi
- Belediye Hizmetleri
- Sosyal ve Kültürel Hizmetler
- Eğitim Hizmetleri
- Uluslararası İlişkilerin Geliştirilmesi

Birliğin dört ana organı bulunmaktadır. Bunlar; genel kurul, yönetim kurulu, denetim kurulu ve yüksek danışma kurulumdur. Birlik üyeleri birlik genel kurulunu oluşturmaktadır. TDBB'ye Orta Asya, Balkanlar ve Kafkasya bölgelerindeki Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Toplulukları, Türk Dili Konuşan Ülke ve Bölgeler öncelikli olmak üzere, yurt içinden ve yurt dışından yerel yönetim kuruluşları ve bu kuruluşların oluşturduğu birlikler üye olabilmektedir. Ayrıca, kent ve kent yönetimi ile ilgili dernek, vakıf ve benzeri tüzel kişiler gözlemci üye olarak uygun görülebilmektedir. Birliğe üye olmak isteyen gerçek ve tüzel kişiler üyelik için başvurularını yazılı olarak yapmalıdırlar. Üyelik başvurularının değerlendirmesi ise yönetim kurulu tarafından yerine getirilmektedir.⁶⁰

Bu kuruluşu diğer kuruluşlardan ayıran en temel özellik Türkiye tarafından kurulmuş olmasıdır. Üye sayısı, amacı ve çalışma alanları dikkate alındığında etkin olarak faaliyetlerini yürüten bir uluslararası kuruluş olduğu görülmektedir.

2. TÜRKİYE'DE YEREL YÖNETİMLERİN ULUSLARARASI KURULUŞLARA ÜYELİKLERİ

Yerel yönetimler arasında uluslararası işbirlikleri; yerel yönetimlerin uluslararası yerel yönetim kuruluşlarına üye olması veya

kardeş kent ilişkisi kurma şeklinde gerçekleşmektedir. Türkiye'nin 251 adet uluslararası kuruluş üyesi ve 1536 adet kardeş kent ilişkisi bulunmaktadır. Çalışmanın bu kısmında Türkiye'de yerel yönetimlerin uluslararası kuruluşlara üyelikleri ile ilgili yasal düzenlemelere ve Türkiye'de yerel yönetimlerin uluslararası kuruluşlara üyeliklerine ait bilgilere yer verilmiştir.

2.1. Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Uluslararası Kuruluşlara Üyelikleri İle İlgili Yasal Düzenlemeler

Türkiye'de büyükşehir belediyeleri, büyükşehir ilçe belediyeleri, il belediyeleri, ilçe belediyeleri, il özel idareleri ve birlikler uluslararası kuruluşlara üye olabilmektedir. Türkiye'de en fazla üyesi bulunan yerel yönetim birimleri sırasıyla büyükşehir belediyeleri, büyükşehir ilçe belediyeleri, il özel idareleri, il belediyeleri, ilçe belediyeleri ve birliklerdir. Büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyelerine ilişkin yasal düzenleme olan 5216 Sayılı Kanunda, büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyelerinin yurt dışı ilişkilerine ilişkin bir düzenleme yer almadığı görülmektedir. Ancak kanunun 28. maddesinde; *"Belediye Kanunu ve diğer ilgili kanunların bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri ilgisine göre büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyeleri hakkında da uygulanır."* hükmüne yer verilmesi, belediyeler ile büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyelerinin aynı düzenlemeye tabi olduğunu göstermektedir.

5393 sayılı Belediye Kanununda ise, belediyelerin uluslararası kuruluşlara üyeliklerine ilişkin düzenlemeler Kanunun *Yurt Dışı İlişkileri* başlıklı 74. maddesinde şu şekilde yer almaktadır:

"Belediye, belediye meclisinin kararına bağlı olarak görev alanıyla ilgili konularda faaliyet gösteren uluslararası teşekkül ve organizasyonlara, kurucu üye veya üye olabilir. Belediye bu

⁶⁰ Türk Dünyası Belediyeler Birliği (TDBB) Web Sitesi, http://www.tdbb.org.tr/?page_id=38&lang=tr (23.01.2017).

teşekkül, organizasyon ve yabancı mahallî idarelerle ortak faaliyet ve hizmet projeleri gerçekleştirebilir veya kardeş kent ilişkisi kurabilir. Bu faaliyetlerin, dış politikaya ve uluslararası anlaşmalara uygun olarak yürütülmesi ve önceden İçişleri Bakanlığının izninin alınması zorunludur.”

Kanunun 18/p maddesinde ise, yurt içinde ve İçişleri Bakanlığının izniyle yurt dışındaki belediyeler ve mahallî idare birlikleriyle karşılıklı iş birliği yapılmasına karar vermek belediye meclisinin görev ve yetkileri içerisinde sayılmıştır. Oysaki, Türkiye 1985 yılında imzaya açılan Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın bu konu ile ilgili *Yerel Makamların Birlik Kurma ve Birliklere Katılma Hakkı* başlıklı 10. maddesine çekince koymuştur. Bu madde de Türkiye'nin çekince koyduğu paragraflar şunlardır:⁶¹

- *“Her devlet, yerel makamların ortak çıkarlarının korunması ve geliştirilmesi için birliklere üye olma ve uluslararası yerel makamlar birliklerine katılma hakkını tanyacaktır”.*
- *“Yerel makamlar, kanunla muhtemelen öngörülen şartlar dâhilinde, başka devletlerin yerel makamlarıyla işbirliği yapabilirler”.*

2005 yılında yürürlüğe giren 5393 sayılı Belediye Kanunu ile bu çekincenin ortadan kaldırılmaya çalışıldığı söylenebilir. Ancak görüldüğü üzere uluslararası kuruluşlara üyeliklere karar verme yetkisi her ne kadar belediye meclisine verilmiş olsa da, önceden İçişleri Bakanlığının izninin alınması zorunlu kılınmıştır.

Yerel yönetimlerin uluslararası kuruluşlara üye olması ile ilgili bir diğer önemli yasal düzenleme, 1173 sayılı Milletlerarası Münasebetlerin Yürütülmesi ve

Koordinasyonu Hakkında Kanun'dur. Kanunun 1. maddesinde; *“Türkiye Cumhuriyeti'nin yabancı devletlere, bunların temsilcilikleri ve temsilcileri ile milletlerarası kurullara, bunların temsilcilikleri ve temsilcileri ile temas ve müzakereleri Dışişleri Bakanlığı eliyle ve ilgili bakanlıklarla işbirliği yapılmak suretiyle yürütüleceği belirtilmiş ve yabancı devlet temsilcilikleri ve bunların bağları ile temaslarında Dışişleri Bakanlığı'na bilgi verme yükümlülüğü getirilmiştir.”* Bu kuruluşlar arasında yerel yönetimler de sayıldığı için yerel yönetim birimlerinin yurt dışı ilişkilerinde Dışişleri Bakanlığının bilgi verme yükümlülüğü bulunmaktadır.⁶² Ayrıca, bu düzenlemeye göre yerel yönetimlerin yabancı ülke yerel yönetimleri ile ilişkilerinin İçişleri Bakanlığının aracılığı ve Dışişleri Bakanlığının kanalı ile yürütülmesi gerekmektedir.⁶³

Türkiye'de son yıllarda yaşanan gelişmeler neticesinde yurtdışı ilişkiler hakkında bir genelge (2017/4) yayınlamıştır. Genelgenin konusu; *“Yurt Dışında Yürütülen Faaliyetlerde Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar”* olarak belirtilmiştir. İlgili genelgede; Türkiye'nin küresel çapta faaliyetler yürüten önemli bir aktör olduğunun altı çizilerek, iletişim kanallarındaki çeşitlilik ve kolaylık nedeniyle, kamu kurum ve kuruluşlarının uluslararası örgütler ile ilişkilerinde ve etkinliklerine katılımlarında büyük bir artış yaşandığı belirtilmiştir. Bu çerçevede Dışişleri Bakanlığının; ülkelerin hassasiyetlerini daha iyi bilmesi, ülke ilişkileri açısından derin bir tecrübe sahibi olması ve ülkeleri çok yönlü izleyebilmesi gibi nedenlerden dolayı daha etkin bir konuma getirilmiştir. 1173 sayılı Milletlerarası Münasebetlerin Yürütülmesi ve Koordinasyonu Hakkında Kanunun 1. maddesinde temas ve müzakerelerin Dışişleri Bakanlığının eliyle ve ilgili

⁶¹ Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, http://www.tbb.gov.tr/mevzuat/kanunlar/Avrupa_Yerel_Yonetimler_ozerklik_Sarti.pdf (20.01.2017).

⁶² Duygu Dalgıç, *Belediyelerin Uluslararası İlişkileri, Yerel Yönetimlerde İşbirliği ve Katılım*, Editör Ayşegül Sabuktay, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi

Enstitüsü Yayını-No: 336, Haziran 2007, ss. 83-96, s. 83-84.

⁶³ Halil İbrahim Buldaş, *Belediyelerin Yurtdışı İlişkileri*, http://ideyonetisim.com.tr/makaleler/h_i_buldas_byi.html (20.01.2017).

bakanlıklarla işbirliği yapılmak suretiyle yürütüleceği belirtilmiştir. Bu genelge ile de; “Tüm kamu kurum ve kuruluşları, sürekli veya geçici olarak yurt dışına gönderilen görevlileri aracılığıyla gerçekleştirecekleri temasları ile çeşitli vesilelerle ülkemize davet etmeyi öngördükleri kişiler hakkında evvelce Dışişleri Bakanlığıyla işbirliği ve koordinasyon içinde hareket edeceklerdir.” ve “Dış politikamızı ilgilendiren konularda üst düzey zevat tarafından kamuoyuna yapılacak açıklamalar öncesinde Dışişleri Bakanlığı, Başbakanlık ve Cumhurbaşkanlığı ile koordine halinde olunacaktır.” ifadelerine yer verilerek yurt dışında yürütülen faaliyetlerde dikkat edilmesi gereken hususlar açıklanmıştır.⁶⁴

3335 Sayılı Uluslararası Nitelikteki Teşekküllerin Kurulması Hakkında Kanun’un 1. maddesine göre: “uluslararası alanda beraberlik ve işbirliği yapılmasında fayda görülen hallerde, Türk ve yabancı hakiki veya hükmi şahısların veya yalnız hükmi şahısların, kazanç paylaşma amacı dışında ve kanunlarla yasaklanmamış olmak kaydıyla ekonomik ve teknik alanlarda işbirliğini geliştirmek, bu konularda bilgi, görgü ve karşılıklı teknolojilerinden yararlanmak maksadıyla Türkiye’de veya yurt dışında;

- En az yedisinin uluslararası nitelikte birlik, federasyon veya benzeri teşekküller kurmaları veya kurulmuş bu gibi teşekküllerin şubelerini açmaları,
- Uluslararası faaliyette bulunmaları,
- Mevcut kuruluş ve benzeri derneklere katılmaları veya bunlarla işbirliğinde bulunmaları,

Dışişleri Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle İçişleri Bakanlığının teklifi üzerine

Bakanlar Kurulunun iznine tabi kılınmıştır.⁶⁵

5393 Sayılı Belediye Kanunu ile Bakanlar Kurulundan izin alınma zorunluluğu kaldırılarak, yerine İçişleri Bakanlığında izin alma şartı getirilmiştir.⁶⁶ 3335 sayılı Kanun’un 1. maddesinde a bendi şu şekilde açıklamıştır: “Türkiye’de kurulan teşekküller, kuruluş bildirisini ve eklerini, merkezlerinin bulunduğu mahallin en büyük mülki amirliğine vermek suretiyle tüzel kişilik kazanacaklardır. Bunlardan kuruluş, amaç ve şartlarını kaybedenlerle, kanun ve statülerinin öngördüğü yükümlülüklerini yerine getirmeyenler, kendiliğinden dağılmış sayılırlar.” Bu kapsamda yerel yönetim birimlerinin uluslararası nitelikte birlik, federasyon veya benzeri teşekküllerin şubelerini açmaları, uluslararası faaliyette bulunmaları ve mevcut kuruluş ve benzeri derneklere katılmalarına veya işbirliği yapmalarına izin verilmektedir.⁶⁷

6767 Sayılı 2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu’nun “mali kontrole ilişkin hükümler” başlıklı 8. maddesinde “Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idareler tarafından uluslararası anlaşma, kanun ve kararnameler gereği üye olunan uluslararası kuruluşlar dışındaki uluslararası kuruluşlara, gerekli ödeneğin temini hususunda Maliye Bakanlığının uygun görüşü alınmadan üye olunamaz ve katılma payı ile üyelik aidatı adı altında herhangi bir ödeme yapılamaz.” hükmü yer almaktadır. Yine aynı maddede; “Ekonomi Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığının uluslararası anlaşma, kanun ve kararnamelerle Türkiye Cumhuriyeti adına üye olduğu uluslararası kuruluşlara ilişkin işlemlerine (katılma payı ödemeleri dâhil)” bu hükmün uygulanamayacağı belirtilmiştir.⁶⁸

⁶⁴ Yurtdışı İlişkiler Hakkında Genelge, 2017/4, http://www.yerelnet.org.tr/basvuru_kaynaklari/yy_mevzuati/mevzuat_detay.php?kod=1427&turu=ge (01.04.2017).

⁶⁵ 3335 sayılı Uluslararası Nitelikteki Teşekküllerin Kurulması Hakkında Kanun, <https://www.dernekler.gov.tr/tr/Mevzuat/kanun/3335.aspx> (20.01.2017).

⁶⁶ Nazlı Yücel Batmaz, Yerel Yönetimlerin Üye Oldukları Uluslararası Kuruluşlar Üzerine Bir Değerlendirme

“Ankara Büyükşehir Belediyesi Örneği”, Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi, 51, (1), 2016, ss. 103-128, s. 109.

⁶⁷ 3335 sayılı Uluslararası Nitelikteki Teşekküllerin Kurulması Hakkında Kanun, <https://www.dernekler.gov.tr/tr/Mevzuat/kanun/3335.aspx>

⁶⁸ 6767 Sayılı 2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu, <http://www.bumko.gov.tr/Eklenti/10372,6767sayili2017yilimybdpdf.pdf?0>

5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve 5393 Sayılı Belediye Kanunu'nun uygulamasında çekince edilen hususlar ile ilgili İçişleri Bakanlığı tarafından yayımlanan 07.04.2005 tarihli ve 2005/36 sayılı genelgede belediyelerin yurt dışı ilişkilerinde uyması gereken esaslar belirtilmiştir. Genelgeye göre belediyeler; *"belediye meclisinin kararına uygun olarak görev alanıyla ilgili konularda faaliyet gösteren uluslararası teşekkül ve organizasyonlara kurucu üye veya üye olmada veya yabancı yerel yönetimlerle ortak faaliyet ve hizmet projeleri gerçekleştirmede İçişleri Bakanlığından önceden izin almaları ve belirtilen bilgi ve belgelerle başvuru yapmaları gerekmektedir."*⁶⁹

Maliye Bakanlığının 26.03.2002 tarih ve 390 sayılı görüşüne göre ise; yerel yönetimlerin uluslararası nitelikte örgüt kurma ve bu kuruluşlara üye olma taleplerinin, üyelik tekliflerinin değerlendirilebilmesi için

meclis kararı, uluslararası kuruluşa ait bilgiler ve gelir gider durumunu gösteren mali tablolar gibi belirtilen belgeler gereklidir.⁷⁰

Anlaşılabacağı üzere, yerel yönetimlerin uluslararası kuruluşlara üyelikleri ile ilgili yasal düzenlemeler yerel yönetim birimlerinin uluslararası kuruluşlara üye olabilmelerine ve işbirliği yapabilmelerine imkân vermektedir.

2.2. Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Uluslararası Kuruluşlara Üyeliklerine Ait Bilgiler

Türkiye'nin üyesi olduğu 88 uluslararası kuruluş bulunmaktadır. Uluslararası kuruluşlar; konsey, komite, ağ, birlik, teşkilat, konferans, program, merkez, kongre, fon, dernek, forum, platform ve organizasyon şeklinde adlandırılmaktadır. Aşağıdaki tabloda bu kuruluşların listesi ve Türkiye'deki yerel yönetim birimlerinin üyelik sayıları yer almaktadır.

Tablo 3: Yerel Yönetimlerin Üyesi Olduğu Uluslararası Kuruluşlar⁷¹

Uluslararası Kuruluşun Adı	Uluslararası Kuruluşun Orijinal Adı	Uluslararası Kuruluşun Kısaltması	Toplam Üyelik Sayısı
Dünya Büyük Metropoller Birliği	World Association of the Major Metropolises	METROPOLIS	2
Uluslararası Yerel Çevresel Girişimciler Konseyi	International Conference on Localization and Emerging Technologies	ICLET	1
Uyuşturucuya Karşı Mücadele Veren Avrupa Kentleri	European Cities Against Drugs	ECAD	1
Uluslararası Su Kaynakları Birliği	International Water Resources Association	IWRA	1
Dünya Büyükşehirler Zirve Konferansı	World Metropolitan Municipalities Summit Conference	-	1
Geri Dönüşüm İçin Kentler Birliği	Association Of Cities For Recycling	ACR	1
Hayvanat Bahçeleri ve Akvaryumlar Birliği	The European Association of Zoos And Aquaria	EAZA	2
Avrupa Kıyı Bölgeleri Konferansı	Conference of Peripheral Maritime Regions of Europe	CPMR	4
Avrupa Tarihi Kentler Birliği (Avrupa Tarihi Kasabalar ve Bölgeler Derneği)	The European Association of Historic Towns And Regions	EAHTR	4
Dünya Birleşik Kentler Federasyonu	World Federation of United and Twinned Towns	FMCU-UTO	14

⁶⁹ Buldaş, http://ideyonetisim.com.tr/makaleler/h_i_71 MİGM, 2016'dan alınan verilerden yararlanılarak buldas_byi.html oluşturulmuştur.

⁷⁰ Buldaş, http://ideyonetisim.com.tr/makaleler/h_i_buldas_byi.html

Uluslararası Kuruluşun Adı	Uluslararası Kuruluşun Orijinal Adı	Uluslararası Kuruluşun Kısaltması	Toplam Üyelik Sayısı
Küresel Kentler Diyalogu	Global Cities Dialogue	GCD	1
Telecities	Telecities	Telecities	1
Balkan Ülkeleri Kardeş Kentler Birliği	Association of Brotherhood of Cities From North East Europe	-	1
Dünya Haller Birliği	The World Union of Wholesale Markets	WUWM	6
Uluslar Arası Yerel Yönetimler Birliği, Doğu Akdeniz ve Orta Doğu Bölge Teşkilatı	International Union of Local Authorities Section For The Eastern Mediterranean And Middle East Region	IULA-EMME	3
Yerel Demokrasi Ajansları Birliği	Statute of The Association of Local Democracy Agencies	LDA	1
Avrupa Yerel ve Bölgesel Yönetimler Eğitim Kurumları İletişim Ağı	European Network of Training Organizations for Local and Regional Authorities	ENTO	1
Avrupa-Akdeniz Yerel ve Bölgesel Otoriteleri Daimi Komitesi	Standing Committee for the Euro-Mediterranean Partnership of Local and Regional Authorities	COPPEM	2
Folklor Festivalleri ve Halk Sanatları Kuruluşları Uluslar Arası Konseyi	Conseil International Des Organisations De Festivals De Folklore Et D'arts Traditionnels	CIOFF	2
Avrupa Kentler Birliği	Eurocities	EUROCITIES	7
Dünya Mirası Kentleri Teşkilatı (Dünya Tarihi Kentler Birliği)	Organization of World Heritage Cities	OWHC	2
İktisadi İşbirliği Kalkınma Teşkilatı	Organisation for Economic Co-operation and Development	OECD	1
Avrupa Bölgeler Meclisi	The Assembly of European Regions	AER	8
Yerel Yönetimler İşbirliği Programı	Local Authorities Partnership Programme in The Mediterranean	MED-PACT	2
Avrupa Entegrasyonunun Desteklenmesi Programı	Support Activities To Strengthen The European Integration Process	SEI	1
Akdeniz Kentler Birliği	Medcities	MEDCITIES	2
Güneydoğu Avrupa Yerel Yönetimler ve Birlikler Ağı	Network of Associations of Local Authorities of South-East Europe	NALAS	2
Alman Su, Atık Su ve Katı Atık Birliği	Deutsche Veremigung Für Wasserwirtschaft, Abwasser Und Abfall	DWA	1
Uluslararası Göç ve Kalkınma Merkezi	Centrum Für Internationale Migration Undentwicklung	CIM	1
Avrupa Müzeler Birliği	European Museum Forum	EMF	1
Deprem ve Megakentler Girişimi	Earthquakes and Megacities Initiative	EMI	1
Barış İçin Yerel Yönetimler Birliği	United Local Authorities For Peace	ULAP	1
Avrupa Akdeniz Zirvesi	Euromed Summit	EUROMED	1
Glokalizasyon Konferansı	Glocal Forum	GF	1
İslam Başkentleri ve Kentleri Teşkilatı	Organization of Islamic Capitals and Cities	OICC	2
Büyük Balkan Kentleri Teşkilatı	Balkan Cities Network	BALCINET	1
Avrupa Birliği Avrupa Başkentleri Konferansı	European Union European Capitals Conference	-	1
Sürdürülebilirlik İçin Dünya Yerel Yönetimler Birliği	Local Governments for Sustainability	ICLEI	3
Avrupa Birliği Başkentleri Belediye Başkanları Konferansı	Union of Capitals of the European Union	UCEU	1
Karadeniz Başkentleri Birliği Teşkilatı	Black Sea Capitals Association	BSCA	1

C.22, S.2 Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Uluslararası Kuruluşlara Üyelikleri Üzerine Bir Değerlendirme

Uluslararası Kuruluşun Adı	Uluslararası Kuruluşun Orijinal Adı	Uluslararası Kuruluşun Kısaltması	Toplam Üyelik Sayısı
Avrupa Kalkınma Ajansları Birliği	European Association of Development Agencies	EURADA	1
Uluslar Arası Kent Aydınlatma Birliği	Lighting Urban Community International	LUCI	1
Uluslar Arası Fotogrametri ve Uzaktan Algılama Uzak Bilimi Birliği	International Society for Photogrammetry and Remote Sensing	ISPRS	1
Dünya Kaleli Kentler Birliği	The Walled Towns Friendship Circle	WTFC	5
Uluslararası Sakin Kentler Birliği	L'associazione Cittaslow	CITTASLOW	5
Avrupa Marka Kentler Birliği	European Cities Marketing	ECM	1
Türk Dünyası Belediyeler Birliği	Union of Turkish World Municipalities	TDBB	5
Uluslararası Toplu Taşımacılar Birliği	Union Internationale Des Transports Publics	UITP	2
Kentlerarası Manevi Kültürel İşbirliği Ağı	Inter-City Intangible Cultural Cooperation Network	ICCN	1
Dünya Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Teşkilatı + Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler, Orta Doğu ve Batı Asya Bölge Teşkilatı	United Cities and Local Governments	UCLG + UCLG-MEWA	88
Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi	The Congress of Local and Regional Authorities of the Council of Europe	COE	1
Dünya Sağlık Örgütü Avrupa Sağlıklı Kentler Ağı 5. Fazı	Phase V (2009-2013) of The WHO European Healthy Cities	RHN	4
Arap Kentleri Teşkilatına	Arab Towns Organization	ATO	1
E.G.T.C. Amphictyony Teşkilatı	The European Grouping of Territorial Cooperation	EGTC	1
Dünya Ulaştırma Konferansı Derneği	World Conference on Transport Research Society	WCTRS	1
Dünya Yerel Yönetim ve Demokrasi Akademisi	World Academy For Local Government and Democracy	WALD	1
Avrupa Sosyal Hizmet Ağı	European Social Network	ESN	1
Kentsel Gelişme Küresel Fonu	Global Fund for Cities Development	FMDV	2
Avrupa Ödülü Kazanan Kentler Birliği	Association of Towns Awarded the Europe Prize	EUROPEPRIZE	1
Avrupa Gençlik Başkenti	European Youth Capital	EYC	1
Küresel Tasarım Kentleri Organizasyonu	Global Design Cities Organization	GDCO	2
Güvenli Toplum Ağı	Secure Network Society	-	1
Dünya Kentler ve Yerel Yönetimlerin E-Yönetimleri Teşkilatı	World e-Governments Organization Of Cities And Local Governments	WEGO	1
Avrupa Yerel Yönetimler Ağı	European Local Authorities Network	ELANET	1
Avrupalı Seçkin Turist Destinasyonu	European Destination of Excellence	EDEN	1
Yerel Yönetimler İçin Sürdürülebilirlik Birliği	For Local Governments Sustainability Union	-	1
Avrupa Belediyeler ve Bölgeler Konseyi	The Council of European Municipalities and Regions	CEMR	2
Avrupa Engelli Hizmet Sağlayıcıları Derneği	European Association of Service Providers for Persons with Disabilities	EASPD	1
Dünya Sağlık Örgütü Küresel Yaşlı Dostu Kentler Ağı	The WHO Global Network for Age-friendly Cities and Communities (the Network)	GAFC	1

Uluslararası Kuruluşun Adı	Uluslararası Kuruluşun Orijinal Adı	Uluslararası Kuruluşun Kısaltması	Toplam Üyelik Sayısı
Asya Belediye Başkanları Forumu	Asian Mayors Forum	AMF	3
Uluslararası Müzeler Birliği	International Council of Museums	ICOM	2
Avrupa Bilim Merkezleri ve Müzeleri Ağı	The European Network of Science Centers and Museums	ECSİTE	1
Kuzey Afrika ve Orta Doğu Bilim Merkezleri Ağı	The North Africa and Middle East Science Centers Network	NAMES	1
Bilim Teknoloji Merkezler Birliği	The Association of Science Technology Centers	ASTC	1
Uluslararası Planetaryum Platformu	International Planetarium Society	IPS	1
Küresel Belediyeler Göstergeleri Ağı	Global City Indicators Facility	GCIF	1
Enerji Kentleri	Energy Cities	EC	3
Avrupa Engelsiz Turizm Ağı	The European Network for Accessible Tourism	ENAT	1
Dünya Gurme Kentler Birliği	Delice Network	DELICE	1
Uluslararası Kâğıt Yapımcıları ve Sanatçıları Derneği	IAPMA	IAPMA	1
Belediye Başkanları Sözleşmesi	Covenant of Mayors	CoMO	2
Avrupa Leylek Köyleri Ağı Belediyeler Birliği	The network of European Stork Villages	EuroNatur	1
Dünya E-Devletler Organizasyonu	World e-Governments Organization	WEGO	1
İslam İşbirliği Teşkilatına Bağlı İslam Konferansı Diyalog ve İşbirliği Gençlik Forumu	İTT	İTT	1
Uluslararası Spor ve Kültür Derneği	The International Sport and Culture Association	ISCA	1
Avrupa Yerel Demokrasi Ajansları Derneği	ALDA	ALDA	1
Hareketli Şehirler Ağı	Cities For Mobility	CfM	1
Dünya Tarihi Kentler Birliği	The League Of Historical Cities	LHC	2

Türkiye'deki yerel yönetim birimleri 88 farklı uluslararası kuruluş ile toplamda 251 ilişki kurmuştur.⁷² Aşağıdaki tabloda illere göre uluslararası kuruluşlara üyelik sayıları yer almaktadır. Görüldüğü üzere 29 ildeki yerel yönetim birimlerinin hiçbir uluslararası kuruluş ile ilişkisi bulunmamaktadır. İstanbul (47), Bursa (27), Ankara (25), İzmir (23) ve Antalya (11) uluslararası kuruluşlara en fazla üyeliği olan illerdir. Bu illeri Nevşehir (8) ili takip

etmektedir. En fazla üyeliği olan ilk beş il büyükşehir belediyesi iken, Nevşehir ili il belediyesi statüsündedir. 6360 sayılı Kanun ile il özel idarelerinin kapatılmasından dolayı, Ankara, Bursa, Denizli, Gaziantep, Kayseri, Kocaeli, Kahramanmaraş, Sakarya, Tekirdağ ve Şanlıurfa İl Özel İdarelerinin 1'er, Samsun, Konya ve Trabzon İl Özel İdarelerinin 2'şer uluslararası kuruluşla üyeliği sona ermiştir.

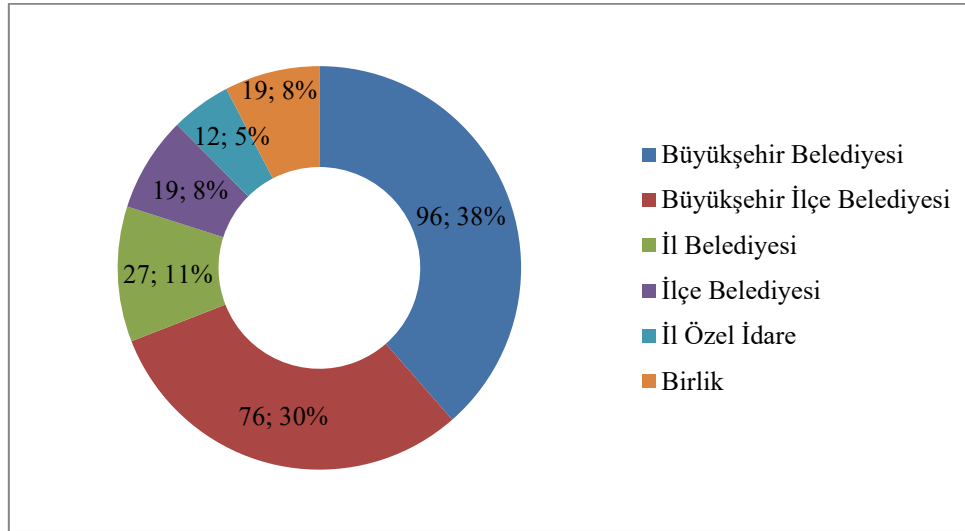
⁷² Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nün resmi web sayfasında yer alan bilgilere göre 270 adet ilişki kurulduğu görülmektedir. Ancak 4 adet işbirliği iptal edilmiş, 1 adet uluslararası kuruluş ile ilgili bilgi iki kez yazılmış (Diyarbakır - Dünya Büyük Metropoller Birliği (METROPOLIS)), 2 adet UCLG-MEWA üyeliği eksik yazılmış ve 16 adet il özel idaresi kapatıldığı için işbirlikleri sona ermiştir.

Tablo 4: Türkiye'de İllere Göre Uluslararası Kuruluşlara Üyelik Sayıları⁷³

1	ADANA	-	21	DIYARBAKIR	7	41	KOCAELİ	7	61	TRABZON	3
2	ADYAMAN	2	22	EDİRNE	3	42	KONYA	1	62	TUNCELİ	1
3	AFYON	3	23	ELAZIĞ	-	43	KÜTAHYA	1	63	ŞANLIURFA	2
4	AĞRI	-	24	ERZİNCAN	1	44	MALATYA	1	64	UŞAK	2
5	AMASYA	2	25	ERZURUM	1	45	MANİSA	2	65	VAN	2
6	ANKARA	25	26	ESKİŞEHİR	3	46	K.MARAŞ	-	66	YOZGAT	-
7	ANTALYA	11	27	GAZİANTEP	1	47	MARDİN	5	67	ZONGULDAK	4
8	ARTVİN	-	28	GİRESUN	-	48	MUĞLA	4	68	AKSARAY	-
9	AYDIN	2	29	GÜMÜŞHANE	-	49	MUŞ	1	69	BAYBURT	-
10	BALIKESİR	2	30	HAKKÂRİ	3	50	NEVŞEHİR	8	70	KARAMAN	-
11	BİLECİK	-	31	HATAY	1	51	NİĞDE	-	71	KIRIKKALE	-
12	BİNGÖL	-	32	ISPARTA	-	52	ORDU	2	72	BATMAN	-
13	BİTLİS	2	33	MERSİN	4	53	RİZE	2	73	ŞIRNAK	-
14	BOLU	1	34	İSTANBUL	47	54	SAKARYA	1	74	BARTIN	-
15	BURDUR	-	35	İZMİR	23	55	SAMSUN	1	75	ARDAHAN	-
16	BURSA	27	36	KARS	-	56	SİİRT	1	76	İĞDIR	-
17	ÇANAKKALE	3	37	KASTAMONU	-	57	SİNOP	1	77	YALOVA	5
18	ÇANKIRI	-	38	KAYSERİ	-	58	SİVAS	-	78	KARABÜK	1
19	ÇORUM	1	39	KIRKLARELİ	3	59	TEKİRDAĞ	2	79	KİLİS	-
20	DENİZLİ	1	40	KİRŞEHİR	3	60	TOKAT	2	80	OSMANİYE	-
81	DÜZCE	3									

Aşağıdaki grafikte ise Türkiye'de yerel yönetim türüne göre uluslararası kuruluşlara üyeliklerine yer verilmiştir. Uluslararası kuruluşlar ile büyükşehir belediyeleri 96, büyükşehir ilçe belediyeleri 76, il özel idareleri 12, il belediyeleri 27, ilçe

belediyeleri 19 ve birlikler 19 adet ilişki kurmuştur. İstanbul, Bursa ve Ankara en fazla üyeliği olan büyük şehir belediyeleridir. Adana, Kayseri ve Kahramanmaraş büyükşehir belediyeleri ise hiç ilişki kurmamışlardır.

Grafik 1: Türkiye'de Yerel Yönetim Türüne Göre Uluslararası Kuruluşlara Üyelikler⁷⁴

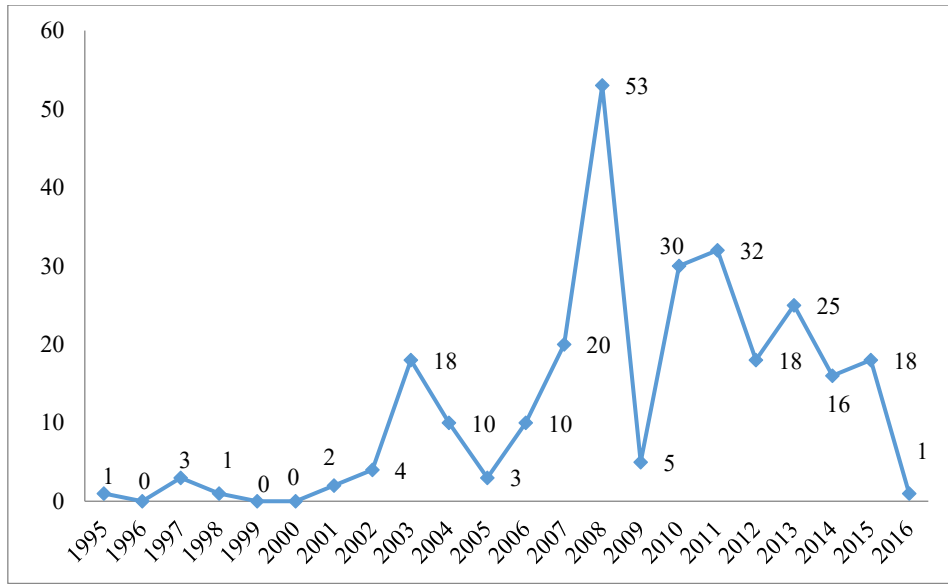
⁷³ MİGM, 2016'dan alınan verilerden yararlanılarak oluşturulmuştur.

⁷⁴ MİGM, 2016'dan alınan verilerden yararlanılarak oluşturulmuştur.

Aşağıdaki grafikte 1995-2016 yılları arasında uluslararası kuruluşlara üyelikler yıllar itibariyle gösterilmiştir. 2007 yılında uluslararası kuruluşlara toplam 20 üyelik gerçekleşmişken, 2008 yılında bu üyelik %165 oranında artarak 53 üyelik olmuş ve yıllar itibariyle en dikkat çeken oranda artış

gerçekleşmiştir. 2009 yılında ise 5 adet üyelik gerçekleşmiştir. Görüldüğü üzere uluslararası kuruluşlara üyeliklerde istikrarlı bir artış veya azalış söz konusu değildir. Yıllar itibariyle önemli farklılıklar göstermektedir.

Grafik 2: Türkiye’de Yıllara Göre Yerel Yönetimlerin Uluslararası Kuruluşlara Üyelikleri⁷⁵

Tablo 5: Üye Olunan İlk 5 Uluslararası Kuruluş⁷⁶

Belediyenin Adı	Uluslararası Kuruluş	Bakanlık Onayı
İstanbul Büyükşehir Belediyesi	Dünya Büyük Metropoller Birliği (METROPOLIS)	18.4.1995
İzmir Büyükşehir Belediyesi	Uluslararası Yerel Çevresel Girişimciler Konseyi (ICLET)	18.8.1997
İstanbul Büyükşehir Belediyesi	Uyuşturucuya Karşı Mücadele Veren Avrupa Kentleri (ECAD)	11.9.1997
Adıyaman Belediyesi	Uluslararası Su Kaynakları Birliği (IWRA)	2.10.1997
İstanbul Büyükşehir Belediyesi	Dünya Büyükşehirler Zirve Konferansı	20.12.1998

Yukarıdaki tabloda ise, üye olunan ilk 5 uluslararası kuruluş yer almaktadır. Görüldüğü üzere ilk uluslararası kuruluşlar ile ilişkiler 1995 yılında başlamıştır. İstanbul Büyükşehir belediyesi ise, ilk ilişkileri başlatan yerel yönetim birimi olarak karşımıza çıkmaktadır. Dikkat çeken bir diğer husus, Adıyaman Belediyesi

tarafından yerel ihtiyaçlar göz önüne alınarak Uluslararası Su Kaynakları Birliği (IWRA)’ne üye olunmasıdır. 1995 yılında başlayan uluslararası kuruluşlar ile ilişkiler günümüze değin artarak devam etmiştir. Sayısal bir artışın olmasının yanı sıra en önemli husus, yerel yönetim birimlerinin

⁷⁵ MİGM, 2016’dan alınan verilerden yararlanılarak oluşturulmuştur.

⁷⁶ MİGM, 2016.

uluslararası kuruluşlarla yaptıkları işbirliği ve üyeliklerden elde ettikleri kazanımlardır.

GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Küreselleşmenin bir sonucu olarak yerel yönetimlerin yapısında ve işleyişinde önemli değişim ve dönüşüm süreci yaşanmıştır. Yerel yönetimlerin uluslararası kuruluşlara üyelikleri de bu sürecin kaçınılmaz bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Uluslararası kuruluşların sayıları gün geçtikçe artmakta, Türkiye'deki yerel yönetim birimleri de uluslararası kuruluşlara üyelik sayılarını arttırmaktadır. Türkiye'de yerel yönetim birimlerinin uluslararası kuruluşlara üyelikleri hakkında aşağıdaki şekilde genel değerlendirmeler yapılabilir:

- Türkiye'de yerel yönetimlerin uluslararası kuruluşlara üyelikleri ile ilgili yasal düzenlemeler yerel yönetim birimlerinin uluslararası kuruluşlara üye olabilmelerine ve işbirliği yapabilmelerine imkân vermektedir.
- Belediyeler; uluslararası kuruluşlara üye olabilmek veya işbirliği kurabilmek için öncelikle meclislerinin karar alması, sonrasında ise İçişleri Bakanlığı'ndan onay alması gerekmektedir.
- Türkiye'deki yerel yönetim birimlerinin uluslararası kuruluşlara 251 üyeliği bulunmaktadır.
- Türkiye'nin üyesi olduğu 88 farklı uluslararası kuruluş bulunmaktadır.
- 52 ildeki yerel yönetim birimlerinin uluslararası kuruluşlara üyeliği mevcut iken, 29 ildeki yerel yönetim birimlerinin hiçbir uluslararası kuruluşlara üyeliği bulunmamaktadır.
- Türkiye'de büyükşehir belediyeleri, büyükşehir ilçe belediyeleri, il özel idareleri, il belediyeleri, ilçe belediyeleri ve birlikler uluslararası kuruluşlar ile ilişki kurmuşlardır.
- En fazla üyeliği bulunan yerel yönetim birimi büyükşehir belediyeleridir. Büyükşehir belediyelerinin teşkilat şemalarında Dış İlişkiler Dairesi

Başkanlığı veya Dış İlişkiler Müdürlüğü olarak adlandırılan birimler yer almaktadır.

- İstanbul Büyükşehir Belediyesi en fazla üyeliği olan yerel yönetim birimidir.
- İstanbul, Bursa ve Ankara uluslararası kuruluşlara en fazla üyeliği olan büyükşehir belediyeleridir. Adana, Kayseri ve Kahramanmaraş büyükşehir belediyeleri ise uluslararası kuruluşlarla hiç ilişki kurmamışlardır.
- Türkiye'de uluslararası kuruluşlara üyelikler yıllar itibariyle önemli farklılıklar göstermektedir. İstikrarlı bir artış söz konusu değildir. En fazla artış 2008 yılında 53 adet üyelik ile olmuştur.
- Türkiye'deki yerel yönetim birimlerinin en fazla üyeliği bulunan uluslararası kuruluş UCLG-MEWA'dır. Bu teşkilata Türkiye'deki yerel yönetim birimlerinin toplamda 82 üyeliği mevcuttur.
- Uluslararası kuruluşlar ile büyükşehir belediyeleri 96, büyükşehir ilçe belediyeleri 76, il özel idareleri 12, il belediyeleri 27, ilçe belediyeleri 19 ve birlikler 19 adet ilişki kurmuştur.
- Türkiye'de son yıllarda yapılan yasal düzenlemelerle yerel yönetimlerin görev ve yetkilerinde önemli bir artış meydana gelmesi, vatandaşların taleplerinin artması ve çeşitlenmesi ve farklı ülke deneyimlerinden faydalanılabilmesi gibi nedenlerden dolayı uluslararası kuruluşlara üye olmayı tercih ettikleri söylenebilir. Yerel yönetim birimleri farklı amaçlarla uluslararası kuruluşlara üye olmaktadır.
- Türkiye'de yerel yönetimlerin üye oldukları uluslararası kuruluşların çalışma alanları oldukça geniştir. Bu kuruluşların temel çalışma alanları yerel politikalar gibi görünse de ulusal politikaları da kapsadığı dikkati çekmektedir.
- Yurt dışında yürütülen faaliyetlerde dikkat edilmesi gereken hususlara ilişkin yeni bir genelge yayınlanmıştır. İlgili genelgede Dışişleri Bakanlığı; ülkelerin hassasiyetlerini daha iyi bilmesi, ülke ilişkileri açısından derin bir tecrübe

sahibi olması ve ülkeleri çok yönlü izleyebilmesi gibi nedenlerden dolayı daha etkin bir konuma getirilmiş gibi görünse de, aslında Türkiye’de son yıllarda yaşanan olumsuz gelişmelerin buna neden olduğu söylenebilir.

Çalışmada, Türkiye’de yerel yönetimlerin üyesi olduğu uluslararası kuruluşlara, yıllar itibarıyla üyelik sayılarına, yerel yönetim birimleri arasındaki dağılımına ve illere göre uluslararası kuruluşlara üyelik sayılarına yer verilmiştir. Sayısal bir değerlendirme ile uluslararası kuruluşlara üyeliklerin olumlu ve olumsuz yönlerini ortaya koyabilmek mümkün görünmemektedir. Yerel yönetimlerin uluslararası kuruluşlara üye olmadan önce belirledikleri amaçlara ulaşım sağlamadığı büyük önem kazanmaktadır.

Uluslararası kuruluşlara en fazla üyeliği olan İzmir, Bursa ve Ankara büyükşehir belediye yöneticileri tarafından uluslararası kuruluşlara üyeliklerin yeni ilişkiler kurulması, taraflara karşılıklı olarak fayda sağlayacak yerel, ulusal, uluslararası kardeşlik ve işbirliği anlaşmaları imzalanması, belediye yönetimi ile ilgili ulus ötesi bir farkındalık oluşturması, mevcut projelerin uluslararası platformda tanıtılması ve yatırım fırsatları sağlanması, iyi örnek uygulamalarını keşfetme imkânı sunması, çevre, trafik, halk sağlığı, iyi yönetim, yenilikçilik, e-devlet gibi konularda gelişimin daha yakından takip edilebilmesini sağlaması gibi önemli avantajları olduğu düşünülmektedir. Büyükşehir belediye yöneticileri tarafından dezavantaj olarak sadece yüksek üyelik aidatları ödeme zorunluluğu belirtilmiştir. Ayrıca, büyükşehir belediyelerinin uluslararası kuruluşlar ile etkin çalıştıklarını ve aktif ilişkiler yürüttüklerini belirterek önemli kazanımlar sağladıklarını ifade etmişlerdir.⁷⁷

Yerel yönetimlerin uluslararası kuruluşlara üyelikleri ile ilgili eleştiriler de mevcuttur. Farklı ülkelerin yerel yönetim birimlerinin oluşturduğu kuruluş, teşkilat, birlik, ağ vb.

olarak adlandırılan uluslararası kuruluşlara üyeliklerin küresel ortaklık mı yoksa yerel ortaklık mı oluşturmaya çalıştığı önem kazanmaktadır. Çünkü uluslararası kuruluşların ortaya çıkış amacını aşarak ülke yönetimlerini de etkilediği düşünülmektedir.

Küreselleşmenin bir sonucu olarak; yerel yönetimlerin uluslararası kuruluşlara üyelikleri ile, merkezi yönetim aşarak doğrudan dış politikalarını kendilerinin belirleyebilme imkanlarının olması merkezi yönetim-yerel yönetim arasındaki dengeyi bozabilecek bir unsur olarak da görülmektedir. Uluslararası kuruluşların yürüttükleri bazı faaliyetler kapsamında yapılan konferanslar, toplantılar ve lobi faaliyetlerinde alınan kararların merkezi yönetime yön verecek nitelikte olması bunu düşündürmektedir.

Türkiye açısından yerel yönetim birimlerinin uluslararası kuruluşlara üyeliklerinin avantaj mı yoksa dezavantaj mı sağladığı/sağlayacağı konusu büyük önem arz etmektedir. Bu konuda her ne kadar karar verme yetkisi yerel meclislerde ve kontrol yetkisi İçişleri Bakanlığı’nda olsa da yerel yöneticilere büyük sorumluluk düşmektedir. Ayrıca yerel yönetim birimlerinin ilgili departmanlarında uzman kişiler istihdam edilmesinin önemi yadsınamaz bir gerçektir.

Yerel yönetimlerin uluslararası kuruluşlara üyelikleri ile artan işlevlerinin etkilerinin ne olduğu/olabileceği hakkında daha net ifadeler ortaya koyabilmek için uluslararası kuruluşlara üye olan yerel yönetim birimlerinin yöneticileri ile daha kapsamlı bir görüşme yapılması büyük önem arz etmektedir. Bundan sonra bu konu ile ilgili yapılacak akademik çalışmalarda, nitel araştırma tekniğine yer verilmesi gerektiği altı çizilmesi gereken bir husustur.

Sonuç olarak yerel yönetimlerin vatandaşların ihtiyaçlarına daha hızlı, ucuz ve kaliteli hizmet verebilmesi, ortak sorunlara ortak çözümler üretilebilmesi, iyi uygulama örneklerinin transfer edilebilmesi,

⁷⁷ İzmir, Bursa ve Ankara Büyükşehir Belediyelerinin dış ilişkiler ile ilgilenen ilgili departmanlarının yöneticileri ile 01.02.2017-15.04.2017 tarihleri arasında yapılan

görüşme sonucunda elde edilen bilgilerden derlenerek yazılmıştır.

finansman sorunlarına çözüm bulunabilmesi, yeni gelişmelerin takip edilebilmesi gibi amaçların belirlenerek uluslararası kuruluşlara üye olmaları ve bu

doğrultuda hareket etmeleri gerekmektedir. Bu çerçevede hareket edildiği takdirde uluslararası kuruluşlardan istenilen fayda sağlanabilir.

KAYNAKÇA

1. AKDOĞAN, A. (2007), Yerel Yönetimlerin Uluslararası İlişkileri, Yerel Yönetimlerde İşbirliği ve Katılım, Editör Ayşegül Sabuktay, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayını, No: 336, Haziran, ss. 75-82.
2. AKMAN, E., Negiz, N., Akman, Ç. (2013), Sürdürülebilir Bir Kalkınma İçin Yavaşça Acele Et (Festina Lente), *Yerel ve Bölgesel Kalkınma: Küresel ve Yerel Bakış Açılırları*, Editörler: Dr. Buğra ÖZER, Dr. Güven ŞEKER Manisa, ss. 27-57.
3. Antalya Büyükşehir Belediyesi Web Sitesi, <http://www.antalya.bel.tr/> (13.01.2017).
4. Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, http://www.tbb.gov.tr/mevzuat/kanunlar/Avrupa_Yerel_Yonetimler_ozerklik_Sarti.pdf (20.01.2017).
5. Avrupa Kıyı Bölgeleri Konferansı Tanıtım Broşürü, (2016), http://www.armatorlerbirliigi.org.tr/Sites/1/upload/files/CPMR_Tanitim-493.pdf (23.01.2017).
6. BATMAZ, N. Y. (2016), Yerel Yönetimlerin Üye Oldukları Uluslararası Kuruluşlar Üzerine Bir Değerlendirme “Ankara Büyükşehir Belediyesi Örneği”, *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi*, 51, (1), ss. 103-128.
7. BULDAŞ, H. İ., Belediyelerin Yurtdışı İlişkileri, http://ideyonetisim.com.tr/makaleler/h_i_buldas_byi.html (20.01.2017).
8. CITTASLOW Web Sitesi, <http://www.cittaslow.org/> (23.01.2017).
9. DALGIÇ, D. (2007), Belediyelerin Uluslararası İlişkileri, *Yerel Yönetimlerde İşbirliği ve Katılım*, Editör Ayşegül Sabuktay, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayını, No: 336, Haziran, s. 83-96.
10. DURUKAL, O. (2013), Yerel Yönetimlerin Proje Bazlı Uluslararası Fonlara Erişimi: Türkiye'deki Büyükşehir Belediyeleri Üzerine Bir İnceleme, SBE, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.
11. Eurocities Brochure, (2015).
12. http://nws.eurocities.eu/MediaShell/media/EUROCITIES-ANNUAL%20REPORT-2015_web.pdf (20.01.2017).
13. Eurocities Web Sitesi, <http://www.eurocities.eu/eurocities/home> (19.01.2017).
14. European Commission (EC) Web Sitesi, <http://ec.europa.eu/> (20.01.2017).
15. GÖYMEN, K. (2010), Türkiye'de Yerel Yönetişim ve Yerel Kalkınma, Boyut Yayın Grubu, İstanbul.
16. Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü (MİGM), Mahalli İdarelerin Uluslararası Kuruluş Üyeliklerine İlişkin İstatistiki Veriler, (2016), <http://www.migm.gov.tr/genel-istatistik> (22.01.2017).
17. OSMANÇZYK, E. J., Encyclopedia of the United Nations and International Agreements, Third Edition, Volume 4: T-Z and Index, 2003, <https://books.google.com.tr/books?id=hSxS2MmQsewC&pg=PA2717&lpg=PA2717&dq=World+Federation+of+United+and+Twinned+Town&source=bl&ots=8aKwUEYEW7&sig=GR4EW1V-t8GzzD2oCu-qJgf9eVM&hl=tr&sa=X&ved=0ahUK>

- EwiS2LOi5sfRAhWDQBQKHZs4DIcQ6AEILzAD#v=onpage&q=World%20Federation%20of%20United%20and%20Twinned%20Towns&f=false (14.01.2017).
18. The Assembly of European Regions (AER) Web Sitesi, <http://aer.eu/> (13.01.2017).
19. The Conference of Peripheral Maritime Regions (CPMR) Web Sitesi, <http://cpmr.org/> (14.01.2017).
20. The Conference of Peripheral Maritime Regions (CPMR) Brochure, (2015), http://cpmr.org/wpcontent/uploads/2015/10/cpmr_a5_brochure_2015_en_v2klow.pdf (15.01.2017).
21. The European Walled Towns (EWT) Web Sitesi, <http://www.europeanwalledtowns.org/> (22.01.2017).
22. The Union of International Associations (UIA) Web Sitesi, <http://www.uia.org/> (14.01.2017).
23. The World Union of Wholesale Markets (WUWM) Brochure, (2015),
24. http://cms.webbeat.net/contentsuite/upload/wwm/file/Downloads/wuwm_brochure.pdf (17.01.2017).
25. The World Union of Wholesale Markets (WUWM) Web Sitesi, <http://www.wuwm.org> (16.01.2017).
26. Toksöz, F. (2013), Avrupa Birliği ve Türkiye’de Yerel Yönetim, <http://projects.sklinternational.se/tuselog/files/2013/07/AVRUPA-BIRLIGI-VE-TURKIYEDE-YEREL-YONETIM1.pdf> (19.01.2017).
27. Türk Armatörler Birliği Web Sitesi, <http://www.armatorlerbirligi.org.tr/> (14.01.2017).
28. Türk Dünyası Belediyeler Birliği (TDBB) Web Sitesi, <http://www.tdbb.org.tr/?lang=tr> (23.01.2017).
29. Türkiye Belediyeler Birliği (TBB) Web Sitesi, <http://www.tbb.gov.tr/> (19.01.2017).
30. United Cities and Local Governments (UCLG) - Birleşmiş Kentler Ve Yerel Yönetimler Dünya Teşkilatı Ana Tüzük, (2014).
31. http://uclgmewa.org/uploads/file/356e2da95a4542f8adfa31a0d8d13fce/anatuzuk-lp_3rGr5.pdf (22.01.2017).
32. United Cities and Local Governments-Middle East and West Asia (UCLG-MEWA) Web Sitesi, <http://uclgmewa.org/tr/> (22.01.2017).
33. United Cities and Local Governments (UCLG) Web Sitesi, <https://www.uclg.org/en/join-uclg/why-join> (22.01.2017).
34. Yurtdışı İlişkiler Hakkında Genelge, (2017/4), http://www.yerelnet.org.tr/basvuru_kaynaklari/yy_mevzuati/mevzuat_detay.php?kod=1427&turu=ge (01.04.2017).
35. 3335 sayılı Uluslararası Nitelikteki Teşekküllerin Kurulması Hakkında Kanun, <https://www.dernekle.gov.tr/tr/Mevzuat/kanun/3335.aspx> (20.01.2017).
36. 6767 Sayılı 2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu, <http://www.bumko.gov.tr/Eklenti/10372,6767sayili2017yilimybpdf.pdf?0>